

יום

גליונות החבל הימי לישראל

דג שנשלה בדייג הבכורה
בספינה "חנה" של "שדות-ים"

אחת
להדש

חוברת ה-ו (עח-עט)
שנה שביעית

שכט-אדר תשי"ב, סברואר-מרץ 1952
כתבת המערכת: — חבל"מי לישראל
תל-אביב, טל 1197 2437, ת. ד. 1917

לנוסעים; הסידורים לגבי נוסעים בנמל חיפה כיום אינם נוחים ביותר, ואנו מקווים שבמשך שנה וחצי נצליח להקים את ביתן הנוסעים החדש.

כנמל-עזר לנמל חיפה אנו מפתחים את הקישון. לשם כך הננו מטים את הקישון ממסלולו וחופרים תעלה שצריכה לאפשר גישה למספר אניות לא גדולות ביותר, עד 3.500 טון. כן אנו מכינים עכשיו תכנית לפיתוח אזור הקישון בהיקף של 4.000 דונם בערך, שיכלול בין היתר אזור תפשי, מקום למחסנים, מקום לתעשייה ולכל המסחר הימי הבינ-לאומי.

אנו נתקלים בנמל חיפה בקשיים רבים בשדה שיטת העבודה היעילה ביותר בפריז העבודה. ונעשים מאמצים משותפים מצד מנהלת הנמל ומצד העובדים וארגוניהם, כדי שפר את שיטות העבודה וכדי להשיג פריז גבוה יותר. יש לציין בצער, שנמל חיפה אינו נהנה כרגע משם טוב בעולם הספנות — אין הוא נמל נוח ביותר מבחינת השרותים, אין הוא נמל זול ואין הוא נמל יעיל. אנו רואים מחובתנו לעשות כל מאמץ אפשרי, כדי לשפר את המצב. בהזדמנות זו אני רוצה לציין בצער שנמל חיפה מוכה במכת-הגניבות, ואני חושב שכולנו מתבישים בתופעה מצערת זו, אנו מבקשים דרכים כדי למנוע את המעשים המכוערים האסורים והפליליים האלה, באמצעות המשטרה ובאמצעות פיקוח יעיל יותר. אולם, אני רוצה לומר בצער ולהודות על כך, כי אוי לנו שהגענו לכך ושמת הגניבות התפשטה בצורה כה מבישה; אני חושב, שכל מי שיש לו יד והשפעה בנמל צריך להשתמש בהשפעתו כדי להרים את האחריות המוסרית של כל אלה העובדים בנמל ויש להוקיע את אלה המעטים — אני מקווה שהם רק מעטים — השולחים את ידם בנכס זולתם.

הספנות שלנו התפתחה התפתחות רצויה ויפה מאז קום המדינה. מ-4 אניות של הצי הישראלי המסחרי עם קום המדינה, הגענו ל-34 אניות בעלות נפח של 120 אלף טון, מהן 4 אניות נוסעים ובהן 2000 מקומות. הספנות הזאת מעסיקה כ-1200 ימאים ועוד כ-600 עובדים אדמיניסטרטיביים. חלקה של הספנות העברית ביבוא ויצוא במסגרת הספנות הכללית של האניות אשר הגיעו לנמלי הארץ גדל והולך. ב-1949 הוא היה 4,1%; ב-1950 9,12%; וב-1951 ל-17% של הספנות הכללית ביבוא. האחוזים של הספנות העברית ביבוא היו ב-1949 — 0,4%; ב-1950 — 7,6%; וב-1951 — 10%.

מובן מאליו, שעלינו לעסוק בהכשרת ימאים. פעולה זו נעשית בעזרת החבל הימי לישראל, שנתמך בתקציב מתאים ע"י משרד התחבורה, בעזרת חברות הספנות ובעזרת אגודות הימאים. אם כי ההתפתחות היא במידה מסוימת משביעה רצון, רואים אנו בה רק התחלה. אנחנו חושבים

בימאות הישראליות

המשק הימי העברי

מאת ד.צ. סנקס — שר התחבורה

הנמל הראשי בחיפה הגיע בימי המנדט לשיא של תפוקה: 1.355.000 טון לשנה. נמל יפו ל-330.000 טון ואילו נמל תל-אביב הגיע למכסימום של 180.000 טון לשנה. התפתחות התפוקה בנמל חיפה היתה כדלקמן: במחצית שנת 1948 — 255.000 טון, בשנת 1949 — 827.000 טון, 1950 — 1.255.000 טון, ב-1951 הגענו ל-1.500.000 טון בערך. תנועת הנוסעים בשנה האחרונה בנמל חיפה הסתכמה ב-160.000 איש בערך.

נמל יפו הופעל מחדש ב-1949 והתפוקה באותה השנה הגיעה ל-150 אלף טון. ב-1950 — 148 טון ואילו ב-1951 — 120 אלף טון — כלומר ירידה בתפוקה. בנמל תל-אביב הגיעה התפוקה ב-1949 ל-288 אלף טון, ב-1950 ל-208 אלף טון ובשנת 1951 ל-190 אלף טון. הקימונו ועדה לבדיקת סיבת הירידה בתפוקת שני הנמלים האלה, ואני מקווה שנמצא הדרך להעלות שוב את תפוקתם. יש, כמוכח, גורם המפלה לרעה נמלים אלה, הנובע מכך שהם נמלים פתוחים והאניות מעדיפות לבוא לנמל סגור ומוגן. אנו מנסים להסדיר גם את תנועת האניות ולחייב את כל האניות המביאות סחורות לישראל להיכנס, בהתאם להוראותינו, לנמל חיפה או לאחד הנמלים בתל-אביב ויפו. העובדה שנמלי תל-אביב ויפו נתנו תפוקה קטנה יותר עלתה לנו במחיר די גבוה של דיביזים, הואיל וזה חייב אותנו להוצאות הובלה גדולות מחיפה לדרום הארץ וחזרה, הן לגבי סחורות יבוא והן לגבי סחורות יצוא.

אנו רואים כאחד התפקידים העומדים לפנינו הקמת נמל עמוק-מים בחלק הדרומי של חוף הארץ. טרם נקבע המקום הסופי המוצע לנמל זה. היתה ועדה של מומחים אשר הגישה המלצות מסוימות, הנמצאות כרגע בדיון הממשלה ובדיון ועדת-שרים שהוקמה ע"י הממשלה לשם כך. אין ספק, שהקמת נמל עמוק-מים תמשך 5-6 שנים ויעלה בסכומים גדולים מאוד, שאין כעת באפשרותנו להעריכם. אולם, כדי לאפשר את הגדלת התפוקה של הנמל בחיפה, התחלנו בהארכת הרציפים בנמל זה באורך של 400 מטר, בהרחבת שטחי האחסנה, בהקמת מחסנים ובנין ביתן

(57-87 לפנה"ס)

נְכָרִי, הַסְפִּינָה שֶׁלְפָנֶיהָ אֹמְרַת
 כִּי בְּשָׁנִים עָבְרוּ וּבְנִמְיָה הָרֵאשׁוֹנִים
 הָיְתָה אֲנִיהָ מְרֻזָּת שֶׁיִּנְדָּה
 לְהַפְלִיג בְּמַסְעוֹת מְהִירִים וְלְהַבְדִּיק
 מִתְחַרְיָה בְּלָם בְּמַפְרָשׁ אוֹ מְשׁוֹט;
 וְהִיא קוֹרָאָה, לְחוֹף אֵילִירְיָה הַפְּרָא,
 וְלָרְדוֹס עִם גְּמָלָה הַגָּא, וְהַיָּמִים
 הַחוֹבְקִים כְּגֵשֶׁר אֶת פְּוִירִי הַצִּיקְלָדִים
 וְהַחוֹף הַפְּרוֹפֻנְטִי וְהַחוֹף הַתְּרָקִי
 (בְּכֶל עֵזוֹ) לְקוֹם כְּנָגֵד רֵהָבָה.
 הִיא תוֹבָעָה לְעֲדוֹת אֶפֶס הַיָּם הָאֵאוּקְסִינִי
 וְהַקְּרִים אֲשֶׁר יְדְעוּהָ כְּאֵילֵן,
 לְפָנֶי גִלְגוּלְיָה, כְּאֲשֶׁר נִצְבָּה
 לְיַיֵּת יְעָרוֹת קַתְוֹרְיָה הַעֲבֹבֹתִים,
 מְקוֹם בוֹ שָׁגְשְׁגוּ קְדֻמוֹנִיָּה
 אֶקְרֹב, וּבְזִמְרַת מְסָרְתָם הַעֲתִיק
 לְעֵשֶׂה תְּשׁוּבָתָה לְשִׁאֲלַת הָרוֹם
 וְעוֹרְרָה מְקַהֲלַת אֵילָנוֹת אֶחְיוּתִיהָ,
 אֶמְסַתְרִים, מִמְּקַלְטָה לְעֵצָה לְדַרְךָ,
 הַיֵּית נֹכַח עַת לְרֵאשׁוֹנָה הַפְּרִיגָה,
 שׁוֹחֲרַת הַרְפָּתָקָאוֹת עַל יְסוֹד נְעֻלָּם
 וּמְאֻז בְּעֵצִיָּה תְּפִשִׁי וּבֹטֵם
 נְשָׂאָה אֲמוֹנָה בַּיָּמִים הַרְבִּים;
 אֲף לֹא פָעַם אֶסַח פְּגָרָה מֵאֲחוֹר,
 תְּלוּצָה אִם כֶּל רוֹם וּבְכֶל הַנְּתִיבוֹת,
 לְבַסּוֹף, לְאֶגֶם נְאֻנָּה זֶה, הִיא אֹמְרַת,
 בְּאֵה לְחִיּוֹת שְׂאֲרִית יָמֶיהָ,
 בְּלֹא שְׁתוּתִיר לְאֵלִים כֶּל חוֹבוֹת
 נְדָרִים שֶׁנֶּדְרוּ בְּסִפְנֵי הַיָּמִים;
 תְּפִיחָה מְאִי-שֶׁלֶם, לְכֵן מְכַל יַתֵּחַ
 תְּבִיעוֹת-מְדֻנְגִים לְקַטְוֹר וּלְעֲחִיו,
 בְּשִׁי מְרֻצוֹנָה וּכְמִנְחָה הִיא מְנַשֵּׂת
 אֶת עֲצָמָה, כֶּל עַת תִּמְנַח וְתִצּוֹף.
 „הַעֲנֵג בְּמִשׁוֹרְרֵי רוֹמָא לְפָנֶי אֶלְךָ וְתִשַׁע
 מֵאוֹת שָׁנָה“ / אֶלְפֶּרֶד, לִוְרֵד טְנִיסוֹן

כי הספנות יכולה להיות אחד מעמודי התווך החשובים ביותר של משק המדינה, שיכניס לה רווחים גדולים, יפרנס אנשים רבים ויחסוך ואף יכניס למדינה מטבע חוץ בסכומים ניכרים. אנחנו מעריכים את החסכון במטבע חוץ שהשגנו ע"י הספנות העברית בשני מיליון ל"י.

ברור, כי ההתפתחות אשר לפנינו תושפע לטובה אם נגיע ליחסי שכנות תקינים עם הארצות השכנות שבהן נמלים.

כדי לשפר את הנמל ואת שירותיו, עוסקים אנו בעזרת חברת „הימה“ בהכנות להקמת מפעל חשוב לתיקון אניות. מפעל זה יכיל מבדוק צף, מספנה, ורכבת ימית — גם היא מכשיר להעלאת אניות ולתיקונן. המפעל ימצא, בתוך שטח הנמל. התקנתו תדרוש למעלה מ-10 מיליון דולר ותמשך בין 3 ל-5 שנים. ההתחלות התכניתיות והמעשיות כבר נעשו, ואני מקוה שלא ניתקל בקשיים שלא נוכל להתגבר עליהם. הספנות העברית מקיימת, מלבד נסיעות מקריות, קוים קבועים; מהם: קו נוסעים ומשאות לנמלי איטליה וצרפת, קו משאות מיוחד לטריאסט, קו משאות מיוחד לגנואה, שני קווי-משאות לצפון אירופה, שני קווי-משאות לארצות הברית של אמריקה ולקנדה, וקו חופי אחד לקפריסין ולתורקיה.

גם שירות זה של הימאות, הספנות, אינו יכול להתבסס כראוי ללא חוקה ימית מתאימה. הוכן קובץ רחב-מידות של תחיקה ימית מסחרית. ברור, שמחברי קובץ זה למדו מנסיונם של עמים יורדי ימים אחרים. אני מקווה שהחוק, וכשיוגש לממשלה ויעבור לכנסת לדיון ולהחלטה בעוד חדשים מספר, אולי חצי שנה, יהווה עבודה יסודית מאד במקצוע זה של התחיקה.

עלי לומר כמה מלים על מחירי השירותים בנמלים; הם טעונים בדיקה. לכאורה נראים המחירים גבוהים מאד. אביא לדוגמה כמה מספרים בהשוואה של שנת 1947 והשנה הנכחית: עבור סבלות, לדוגמה, לסחורה בשקים עד 100 קילו השק, היו משלמים ב-1947 100 מיל לטונה; היום משל-מים 700 מיל לטונה. עבור ברזל בצרורות שילמו בסבלות ב-1947 — 135 מיל לטונה; היום משלמים 800 מיל לטונה. לי נראים המחירים האלה גבוהים, כי אנחנו ציידנו את הנמל במידה מסויימת במכשירים טכניים, ובעזרתם צריכים היינו להגיע לאפשרות של הוזלת התשלומים האלה. לא אכנס לפירוט יתר התשלומים הנדרשים עבור סירות ודמי אחסנה. אציין רק, כי באותם התשלומים הנכנסים לקופת הממשלה לא חלה עלייה כה גדולה: דמי-הרציף היו ב-1949 — 1% במסירה ישירה מן הרציף אל האניה ולהיפך, ו-0,5% כשטעינה נעשתה באמצעות דוברות. היום מגיע התשלום הזה ל-1,25% מערך הסחורות. אין כאן עלייה כה גדולה כפי שראינו בתשלומים האחרים.

טקס הורדת ספינת-האימונים של החי"ל בארגנטינה. בתמונה —
רעייתו של ציר ישראל בבואנוס איירס מרת צור, יו"ר סניף החי"ל
בת"א העו"ד בדולח ופעילי החי"ל בארגנטינה.

חניכי החי"ל בארגנטינה.

בהתחשב עם העובדות והנסיבות שגרמו למקרה
אסון זה, הוועדה לא מצאה לנכון להטיל כל אשמה על
אף אחד מעובדי הנמל או חברי הסגל המנהלתי.

ב. מתוך כל העדויות שנשמעו לפני הוועדה, מתברר שהורדת
האנשים מהאניה לסירות והעברתם לנמל נעשתה אחרי התיעצות בין
ההנהלה לבין מנהלי העבודה על האניה שנמצאו באותו יום על האניה,
וכן בין חלק מהגאים.

הוועדה מוצאת כי החלטת ההנהלה על אופן
הורדת הסוארים נעשתה במקרה זה, אחרי שקול דעת
מספיק שהנסיבות איפשרו.

ג. אם כי הוועדה לא חקרה את מעשי ההתפרצויות גרידא, אבל
התרשמה מתוך העדויות שיש לחפש את סבותיהן של ההתפרצויות
לא בעצם מקרה האסון כי אם ביחסים הבלתי-תקינים שהיו קיימים
בין עובדי הנמל לבין ההנהלה, ומתוך חוסר אמון מצד חלק גדול
מהעובדים אל ההנהלה.

הוועדה מוצאת לנכון להציע להנהלת אוצר מפעלי
ים לחפש דרך לשמור היחסים והגברת האמון ההדדית.

הוועדה מצאה כמו"כ לנכון להמליץ על סדורים הנהלתיים
בטחוניים, אשר הנהלת אוצר מפעלי ים מעינת בהם.

דל/27.1.52

הצטינות — לעובדי נמל תל-אביב

אברהם סטרגנוב
סגן רב-חובל
נמל תל-אביב-יפו.

א. נ.

הריני מוצא מחובתי לציין לשבח התפקיד החשוב שמלאח
בהצלחת נפשות מהשטפונות בימים 20—24 דצמבר 1951.
לא חסכת עמל וטורח, ועל אף הקשיים המרובים הצלוות
להפעיל ב-2 השטפונות את הסירות, הספנים והסוארים מעובדי
נמל ת"א, להצלחת התושבים בשכ' עזרה המנותקת.
פעולות ההצלה כרוכות היו בסכנה מחמת זרם המים החזק
הגורף, ורק הודות לאומץ לבם של הספנים והסוארים בוצע פנוי
התושבים ללא קרבנות אדם.
בכל פעולות אלה גילית מסירות, ונכונות ועל כך תעמוד
על הברכה.

(—) א. אחיטוב

מפקד הג"א מחוז ת"א

מכתבי הערכה דומים נשלחו ע"י מפקד הג"א מחוז תל-אביב
גם אל זלמן בן-אביב, גוב פיגוס וצבי בלוך, אנשי נמל תל אביב,
שחירפו נפשם בסכנת נפשות להציל הנלווים בסכנת טביעה
בשטפונות בשכונות תל-אביב.

מפקדת הג"א מחוז ת"א

ביום 30.11.51 מינה יו"ר אוצר מפעלי ים, מר ישראל רוקח, ועדה
צבורית מורכבת מה"ה מ. קפלן, מנהל "ברולית" (יו"ר הוועדה),
מ. עמיעוז, מהנדס העיר, וא. אידס, מטעם מועצת פועלי ת"א ויפו,
כדי לחקור בנסיבות מותו של הסואר אליהו שבי ז"ל אשר טבע
בימה של ת"א ב-29.11.51 בדרכו מהאניה לחוף; מקרה זה, כנראה,
הסעיר את הרוחות של העובדים שראו קשר בין איחור בהורדת
העובדים מהאניה ובין מקרה הטביעה וקרו התפרצויות ופגיעות
באנשי ההנהלה.

הוועדה סיימה את עבודתה והגישה לאוצר מפעלי ים את
מסקנותיה.

*

הוועדה קיימה 10 ישיבות וחקרה 21 עדים ולאחר שמיעת העדויות
ותוך הגשת מספר תרשימים ע"י העדים וכמו"כ מתוך בדיקת הסירה
ממנה נפל הסואר אליהו שבי ז"ל באה לסיכום ומסקנות דלהלן:

א. הוברר מתוך העדויות שסוארי נמל תל-אביב היו רגילים
לצאת מהנמל ולהכנס אליו בסערות חזקות, או דומות לזו שהתחוללה
ביום האסון. הוברר שתוך שעה לפני האסון, העבירו שתי סירות
סוחבות אחרות סוארים מהאניה "סטוקסון", לבריכת נמל תל-אביב,
בלי כל תקלה. לפי דברי ההגאים בשתי הסירות הג"ל, נוסעי סירותיהם
אפילו לא התרטבו בשעת הנסיעה. ההגאי מהסירה הראשונה, חייט
רבינוביץ, היה מוכן בבטחון מלא לחזור לאניה ולהוריד ממנה את
יתר הסוארים שעוד נשארו עליה.

סוארי הקבוצה השלישית הורדו לסירה מס. 24 ע"י ההגאי
א. ליניאדו בלי כל תקלה, למרות ששרדה עצבנות ביניהם בשעת
ההורדה.

כנראה כוון הכניסה של סירה זו לבריכת הנמל שונה היה מכוון
של שתי הסוחבות הקודמות, ויתכן שזה גרם לכך שסירה זו (מספר
24) טולטלה וקבלה הטיה חזקה יותר מקודמותיה.

מתוך עדותו של הסואר הדרי התברר, שהוא חשש שהסירה
נוטה להתהפך עליהם.

שני הסוארים, הדרי ושיבי ז"ל, כל אחד מהם בעל וותק מסוים,
הפסיקו את ההתקפה בגוף הסירה. הדרי תפס באופן אינטסינקטיבי
עמדת קפיצה למים — וקפץ.

אשר לשיבי ז"ל, אי אפשר היה לקבוע מהעדויות הסותרות של
יתר נוסעי הסירה, את מקומו ומצבו המדויק בסירה לפני האסון,
לכן יש להניח ששינה את מקומו בשעת הנסיעה, ולא נמצא במצב
יציב על ספון הסירה. מתוך כל זה לא ברור אם הוא קפץ בדוגמת
הדרי, או נפל היממה.

מעדותו של הסואר לורוביץ שהיה באותה הסירה נודע, שזמן
קצר לפני האסון, שיבי ז"ל אכל לחם ומתקבל על הדעת שזה הקשה
על הנשימה והקטין את כוח התנגדותו של המנוח לגלים — והוא צלל.

— נוספו 62 אניות חדשות, כדי לאפשר את הצלחת הנחיתה. בעצם בצוע הנחיתה הוכח שוב, כי תפקידו של הצי במערכה הטקטית של צבאות ארה"ב הוא ראשוני במעלה — ואין לו תחליף.

תפקידי הצי בקוריאה

כשהודיע הקפיטן קוריג במשדר על פציעתו נחת — כעבור שבע דקות בעמדתו הליקופטר, נתון לצליפות הכ"ח חות העממיים בקוריאה, וחילץ את הפצוע אל תחנת החבישה 17 ק"מ מעבר לקווי האש. טייס העבירו לאנית בית החולים, שחנתה בקרבת החוף הקוריאני. רב היה תפקידו של הצי בהצללת נפשות, אך לא בזה בלבד: כשהתקדמו הכוחות העממיים לעבר פוסאן, חיבלו תותחי-האניות בדרכי התחבורה, והפריעו בעד התקדמות הבזק של חילות העממיים. ההלי-קופטורים של הצי פקדו בעמדות אויב, ואילו המטוסים של הצי הפציצו ללא חשך את הכוחות המתקדמים. הוכח, שהפ-צצת נקודות איסטרטגיות ע"י חיל האויר האמריקאי הן חסרות-תועלת לעומת תפקידי מטוסי הצי, שהתבטאו בה-טלת טורפדות ופצצות-עומק בים ורכוך השטח להתקדמות חיל-רגלים.

בשעה שנפסקו ההפגזות ע"י תותחי אנית הקרב "מיסורי", עבדו מקררי הענק שלה בקרור הגלידה לכוחות הלוחמים ביבשה. הצי סיפק לאנשי חיל הרגלים לא רק גלידה, אלא היה אף אחראי להעברת מצרכי מזון ותחמושת מן הבסיסים הערפיים ביפאן אל קוי החזית.

מספרים על צי ארה"ב בקוריאה

והרי מספרים מאמצע 1951 על צי ארה"ב בקוריאה: נוסף על 62 כלי-השיט אשר צורפו בנחיתה אינזון נוספו לצי עוד 296 כלי-שיט ובסך הכל מנה הצי 20 נושאות אוירונים, 9 אניות מלחמה מ"שייטת מיסורי", 15 צלבניות, 200 משחיתות, 75 צוללות, 118 שולות מוקשים, 256 כלים אמפיביים, 250 כלי-עזר וכן 7355 אוירונים. כוח האדם נאמד ב-600.000 איש ומעלה.

א. גפן

מה לי האניה הטבועה? מה יהא על הסלסול התמידי שלי?...

המערכה בקוריאה — מפנה בצי ארה"ב

הרכילות אשר עברה מן "הבית הלבן" אל מסדרונות ה"פנטגון" (מטה צבא ארה"ב), אמרה, כי הנשיא טרומן: שוכנע ב"חוסר התועלת שבצי", והוא עומד לקצץ בתקציבו. עוד באפריל 1949, התפטר מזכיר המדינה לעניני הצי, ל. סוליבן, לרגלי מדיניותו הבלתי-אוהדת. אותה שעה, עדיין עסקו הטכנאים בסגירתן ההרמטית של אניות מלחמה ונושאות מטוסים, כדי שיעמדו בפני השפעות הזמן שאותי-תיהן החלו ניכרות מאז תום המלחמה ביפאן. אפילו פרוץ המלחמה בקוריאה לא עזר לעורר בארה"ב את ההכרה: בנחיצות הגידול הבלתי-פוסק של הצי. בספטמבר 1949 התפטר האדמירל לואיס דפלנד מתפקידו.

שרמן במקום דפלנד

אווירה של פסימיות שררה במשרדו של מתיאוס, מזכיר המדינה לעניני צי, שעה ש-38 אדמירלים קשוחי-פנים טרוחות ים עמדו להפרד מדפלנד. מלחמתו של איש זה "להצללת הצי" לא נשאה פרי, והתפטרותו היתה בעיני חבריו — כסתימת הגולל על הצי הגדול ביותר בעולם. אך דוקא אותו יום, ה-2 בנובמבר, מסמל נקודת מפנה בצי ארה"ב: באותו יום נתמנה האדמירל פורסט פ. שרמן במקום דפלנד. וזאת על אף העובדה, שהתקציב קוצץ ב-350 מליון דולאר, כח האדם ירד מ-432.000 איש ל-360.000. הצי הועמד על שייטת בת 237 אניות, 4 נושאות אוירונים, 6 סיירות ועוד 21 כלי שיט מסוגים שונים. לכאורה, נתאמת החשש של קברניטי צי ארה"ב — אך לא לעד.

נחיתת אינזון

אדמירל שרמן נכנס לתפקידו בלי כל סעד פוליטי ועמד בו עד יום מותו, לפני כ-4 חדשים, ורבים תהו, מה יפעל ומה ישיג למען הצי. אך להפתעת כולם, לא רק שנשאר בתפקידו, אלא זכה בהערכה רבה מחוגי ראשי המטות וה-נשיא. הוא התחיל "להסביר" לשליטי ארה"ב, כי שלשה רבעים מכדור ארצנו הם ים, ושליש מהם הוא האוקיינוס השקט — ולכן כה גדול תפקידו בחיי ארה"ב. ה"אוויר עוטף את הים", אומר האדמירל, ולא ההיפך מזה.

נחיתת אינזון בקוריאה — היא אבן-הפנה בשינוי המ-דיניות כלפי הצי. הוסר ההסגר המספרי על אניות ארה"ב

לאחר עבודה רבת שנים, ולאחר הפסקה של 17 שנה, הופיע בימים אלה הרגיסטר הבינלאומי של ספנות הרהיין. הובר, כי ברהיין מפליגות כיום 12.252 אגיות, מהן 6.135 אגיות גרר, 3.800 אגיות סוחר ועוד. נפת צי הרהיין עולה על 6 מליונים טון. מקום בראש תופסים כליהשיט של הולנד. הספר הופיע בגרמנית, צרפתית והו"ל נדנית ובו פרטים מאלפים על תאריכי בנין, מצבן ובעלותן של האגיות.

„ברמן כיום“

באו לדינו שלושה ספרונים קטנים על ברמן: האחד ובו סקירה היסטורית, תיאור העיר, משקה ונמלה; בשני: 13 רשימות לתולדות המסחר והמשק בברמן; והשלישי מוקדש ליובלה של אגודת סוכני התחבורה בברמן. כן הופיע קובץ מיוחד על נמל ברמן: „ברמן היוצרת“ „Ship via Hamburg“.

זה שמו של ירחון חדש באנגלית, המופיע בהמבורג ומיועד לבעלי אגיות וסוחרים ברחבי חבל. כתבהעת מוציא מוניטין לנמל המבורג באמצעות תצלומים ורשימות. הוא מגיע ל-44 ארצות, הגליון הראשון הופיע בדצמבר 1951.

האמנה הימית החדשה לבטחון נכנסת לתוקפה בנובמבר 1952

כפי שהודיע שר התחבורה הבריטי תכנס לתוקפה „האמנה לבטחון חיי אדם בים“, (נכרתה ב־1948 בלונדון), ב־19 בנובמבר ש. ז. הואיל ומספר המינימום של אישורים כבר הושג עד ל־19 בנובמבר 1951.

לעומת האמנה מ־1929 לא חלו שנויים בנוגע לבנין האגיות. אך האמנה החדשה כוללת הוראות חדשות בנוגע לאטימות מפני מים וההגנה מפני אש באגיות נוסעים. האמנה החדשה כוחה יפה גם לגבי אגיות־משא בעלות 500 טון ומעלה.

האניה ה־12.000 נמלה של המבורג

באמצע דצמבר 1951 נכנסה האניה ה־12.000 לנמל המבורג. בשנה הקודמת נמנו 11.454 אגיות ובשנת 1949 רק 9.763.

שרות חדש בין מנצ'סטר לבין בורדר

חברת „ריצ'רדסון ליין“ פתחה שרות־משאות קבוע בין מנצ'סטר לבין בורדר. השרות יהיה דו־הדשי.

שרות חדש המבורג — ברמן — אנטוורפן — אמריקה הדרומית

חברת האגיות החדשה ל. שיי, אנטוורפן פתחה שרות קבוע בקו הג'ל. ההפלגות 4—5 פעמים בחודש.

שרות יפני לניאפולי, מרסיי ולונדון

חברת האגיות הגולה ביותר ביפן שלפני המלחמה „ניק“ הודיעה כי הותר לה לפתוח באביב הבא קו־אגיות להונקונג, סינגפור, ניאפולי, מרסיי ולונדון.

תחבורה ימית מוגברת מין מקסיקו לספרד

כפי שמודיעה לשכת המספר במכסיקו סיטי, נכנסות לשירות בקו בין נמלי הגולף וספרד שתי אגיות נוספות.

„אמריקן אקספורט ליין“ מוציאה את „לה גוורדיה“ משרותיה

א/ק „לה גוורדיה“ (18.000 טון) ששימשה כאנית־נוסעים־אכסטרס משך שנתיים וחצי בין ארצות הברית ונמלי הים התיכון, הוצאה משרות החברה. הסיבה — אין האניה מכסה, מחמת כושר קבולה המצומצם, את הוצאות המשך הגדולות.

זה מקרוב פירסם המנהל הכללי של חברת הספנות הממלכתית בתורכיה פרטים על פעולתו העתידה של „בנק הספנות“, הצורה החדשה של חברת הספנות התורכית. הוא הצביע על החשיבות הגדולה הנודעת לבין אגיות במדינה והביע צער על כך, שתורכיה, מדינה בעלת חוף גדול, עדיין נאלצת להזמין אגיות בחו"ל, דבר הכרוך בקשיים רבים. מסיבה זו יעשה „בנק הספנות“ את המאמצים הגדולים ביותר להקמת מספנה עצמאית; זו תקים בפנדיק, בקרבת איסטנבול, מקום שם כבר הועמדו לרשותה השטחים הדרושים. תחילה עומדים לבנות מבדוק צף. החלקים הדרושים לכך יובאו מארה"ב ויורכבו במספנה החדשה. לאחר גמר בנינו של המבדוק הצף יוחל בבנין אגיות־משא בגודל של 3000 עד 4000 טון. המכונות והמנועים הדרושים יוספקו מאמריקה.

בין ההישגים הראשונים של „בנק־הספנות“ החדש יש למנות 4 אגיות־נוסעים שהוזמנו ויגיעו בקרוב לתורכיה. כן נבנות והולכות בחו"ל 4 אגיות־משא.

צורעה דחוף לפיתוח הספנות התורכית הוא — הסרת המהכור במחסני נמל באיסטנבול. כבר הוקצה השטח ליד דואמלטי, ובקרוב אפשר יהיה לאחסן שם כמויות גדולות של סחורות. תורכיה עומדת להעלות את תעריפי הנמלים — ובעיקר התשלומים הנגבים מהאגיות העוגנות בנמל. כן עומדים עובדי הנמל להגיש תביעות להעלאת השכר. חלה התקדמות בשירותי הנמל באיסטנבול. אשר למתקני הנמלים שנבנים בסליפור ובהיידרפחה, כבר עיבד המשרד לעבודות צבוריות את התנאים הדרושים להתחלת העבודה בימים הקרובים. כן ניגשת תורכיה בקרוב לבנין הנמלים בסטיון ואיסקנדרון.

ידיעות שונות

„רוטרדם — סטטיסטיקה של המסחר, התעשייה והתחבורה“

זה הכינוי לבטאונה הקבוע של לשכת המסחר והתעשייה ברוטרדם, המצטיין ברביגוניותו וביסודיותו, בקובץ — פרקים על התוצרה נמל, ציוד נמלים, חברות אגיות ומשק הנמל ומספר אין ספור של טבלאות, המשמשות אספקלריה לרשת הנמלים, התעלות והרכבות בהולנד.

אחד הגליונות מוקדש ל־75 שנות קיומה של תעלת הים הצפוני. המומחה הנודע ג. ה. קנאפ העלה תיאור רביענין על התהוותה והתפתחותה של התעלה הרחבה והעמוקה ביותר בעולם. תחילתה ליד אימוידן, מקום שם נמצא הסכר הגדול ביותר בעולם, מקשרת היא את אמסטרדם — במישרין — עם הים הצפוני, ומעניקה לנמל יתרונות של כושר התחרות בנמלי העולם המעולים ביותר.

תעלת אמסטרדם — רהיין, — אשר לפתיחתה החגיגית ב־21 במאי 1952 כבר עושה העיר אמסטרדם הכנות נמרצות, עוררה ענין רב בחו"ל. זה מקרוב ערך גם הרדיו הבריטי שודר טלוויזיה גדול על התעלה וסכר הספנות הפנימית הגדול ביותר ליד טיל.

ידיעה שעוררה תשומת לב בחוגי הספנות בהולנד ובחו"ל — היא הידיעה, כי חברת „קו הולנד — אמריקה“ עתידה לבנות „אמסטרדם חדשה“, בנינה של האניה החדשה משתתה במקצה, כי טרב פתרה בעיית השתתפותה הכספית של ממשלת הולנד.

„אמסטרדם החדשה“, אנית הדגל של ארצות השפלה, בעלת הנכח של 355.000 טון, נחננה עתה — בתהליך של בדיקה ושיפורים.

אָבֵן יֵשׁ צוֹלֵלֶת אַטוּמִית

כשנכתב הספר "80,000 מיל מתחת למים" לא ידע מחברו, כי ספורו יהפוך מציאות. אמנם, לא כל הפרטים הכתובים בו קיימים, אך כיום יכול אדם לשהות מתחת למים. בלי שיצטרך לצאת איפלו כדי לחדש אויר בצוללוגו — וכל זאת — תודות לצוללת האטומית, ההולכת ונבנית כיום במספנות חברת "אלקטריק באוט קומפני".

ק פ י ט ו ר י ק

יסודו של מפעל גדול — "משוגע לדבר". בתום מלחמת העולם השנייה, כשקצינים וחיללים רבים מכל צבאות העולם מהרו להשתחרר כדי לחזור לחיים אזרחיים תקינים, נשאר קצין-המכונה קפיטן היימן ג'ורג' ריקובר, המכונה בפי

מיודעיו בשם "ריק", במדיו, הוא החליט לוותר על קריירה אזרחית, כבוגר האקדמיה הימית של צי ארה"ב וקצין-מכונה בעל ותק, והחליט להתמסר לרעיון שנראה לשומעיו כהלצה

וכשגעזן — לייצור צוללת אטומית. אמנם, בפרספקטיבה לזמן ארוך, נראה הדבר בר-בצוע, אולם אף אחד לא שיער, כי כה קרוב המועד בו אפשר יהיה לייצר מנוע אטומי. שישפק כוח, חום ותאורה לכלי שיט — ביחוד, לצוללת. הקפיטן בן ה-46 לא שעה לדברי המרפאים ידיו, והחליט לצאת למלחמה נגד שלטונות הצי ונגד הועדה לאנרגיה אטומית, כדי לבצע המשימה שנטל על עצמו.

ריק עיזר את זר הדפנה

משך שנה ומעלה היה בנין ה"פנתגון" (מטה צבאות ארה"ב) נושא התקפותיו של קפיטן ריקובר. אדמירלים אבו-רי שיער, במדים ובלי מדים, היו מסתתרים מפני אותו ברנש. תחילה חשבו: "מילא, יטריד ויסתלק", אך משנוכחו כי אין סוף לפניותיו, התחמקו ממנו. אך מיודענו לא אמר נואש, ובסוף 1947, הודיע האדמירל צ'סטר נימיק, ראש המבצעים הימיים של צי ארה"ב, כי צוללות אטומיות, הן "רצויות מבחינה צבאית".

אין ספק, כי הצהרה זאת באה בעקבות החקירות אשר ערכו אנשי המדע בצי בכון שמוש באנרגיה אטומית להנעת מנוע מסתובב. עוד מאז ההפצצה של הירושימה, עסקו המלומדים בנסיגות להפקת אנרגיה אטומית נקיה מהשפעות רדיו אקטיביות למטרות הנעת מדחף. הועדה לאנרגיה האטומית הכריזה אז, כי עבודת מלומדי הצי הוכתרה בהצלחה. תודות להצלחה זאת, זכה קפיטן ריקובר לתמיכת הועדה האטומית.

בשלבי התכנון

עד מהרה הוצב "ריק" לתפקיד — לרשותה של הועדה. הוא אסף סביבו חבר אנשים מוכשרים, ויחד עמם יצא ל"אוקרידג", לקורסים מיוחדים הקשורים במחקר האטום. באותו פרק זמן הצליחו המלומדים לבנות בבתי המלאכה של הפירמות "גנרל אלקטריק" ו"ווסטינגהאוס" שני מנועים, דבר אשר קידם את תכניתו של "המשוגע לדבר". צריך היה לגבור על הקושי הכרוך במשקל המנוע ושריונו הכבד, אך גם הדבר הזה בא על פתרונו.

לבסוף...

מומחי הצי התקדמו בתכניתם. אחרי הקמת הריאקטור בר כוח חמום המוגן מפני השפעה רדיו-אקטיבית, ניסו לנצל את חומו ליצירת קיטור להפעלת טורבינות. הנסיון עבר בהצלחה, אחרי עבודה של שלוש שנים. במשך הזמן הזה, קימו ריקובר וחבריו בית-ספר לעובדי צוללות אטומיות. לאחר שצוות המכונה היה מוכן, הגיש קפיטן ריקובר את תכניתו לאישור ראשי המטות — ודרש תקציב לבניית הצוללת. אדמירל שרמן תמך בתכנית, מאחר שחלמו מכבר

החייט שהפליג בקצין שני

(סוף מעמוד 14)

אך הנה נשמעה המולה ליד המזח, שבישרה את בואו של המתחרה.

הקצין-החייט מנצח בתחרות...

גופו של החייט טוב לא היה משוח בשמן, ומכנסיו שחיה לא היו עליו. הוא היה בלבוש מלא. על כתף ימינו נשא תיק של ספנים, ובשמאלו החזיק עוגן של אניה שהיה קשור בכבל אל מתניו. הודרו להתכונן — אמר האלוף — כי השעה מאוחרת ובר...
"הנני מוכן" — השיב טוב בפשטות והמסתכלים פערו פה בתמהון.

"אתה אומר לשחות בבגדים, בים סוער כל כך" — גזעק האלוף. בודאי — השיב מתחרהו — כל בגדי היו עלי בעת שנפלתי מן האניה הימה. מצאתי שהם יותר נוחים לשחות בהם, ועל כן לא הטרחתי עצמי לפשטם. אמנם, הם הכבירו עלי במקצת בשבועיים האחרונים, ועל כן לא הצלחתי במשך כל הזמן להדביק את האניה.
"ומה יש לך בתיק" — שאל אלוף השחיה המשתומם.
"ביסקויטים — השיב תום כלאחר-יד — הרעב מציק לי בשחיית ממושכות".

"והעוגן?"

"סוף-סוף צריך הייתי לנוח ב-54 הימים ואף לישון קצת. מצאתי שזרמי הים הטו אותי מן הקו הנכון, ובלילות מעוננים התקשיתי במציאת הכיוון לפי הכוכבים. על כן מצאתי עצה: להשליך עוגן".

זה עתה הופיע

עלים טרופים ברוח

ספורים וציורים מאת א. ש. שטיין

דמויות נשים בתנ"ך — פרקי גולה — בשבילי מולדת

324 עמודים

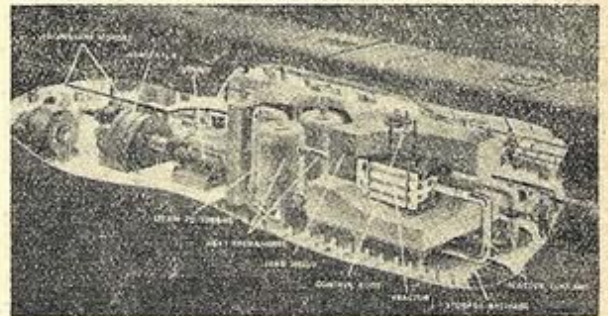
הוצאת "עם עובד", תשי"ב.

הימים היה בנית נושאת אירונים מונעת באנרגיה אטומית. בסוף 1950 הוקצבו 2 ביליון דולר לתכניות הצי, כולל 40 מליון דולר לבניית צוללת אטומית.

מה עושים ב"סיביר"

בשבוע האחרון של השנה שחלפה זה עתה, נערכו שורה של התפוצצויות אטומיות מתחת למים. ההודעה הרשמית מסרה רק על הנסויים עצמם, אך לא על נושאייהם: היה זה מבדק חזק של הצוללת "אולוא", היא הצוללת האטומית הראשונה אשר נבנתה ב"סיביר".

מאז דצמבר 1950 רבים מן העובדים ליד מפעלי "אלק-טריק באוט קומפני" תהו מה עושים ב"סיביר". "סיביר" זאת איננה סיביר המפורסמת, אלא אותה חלקת אדמה גדולה ומתוילת הנמצאת בשטח מפעלי החברה, שיוצאים ובאים בה אנשי הועדה לאנרגיה אטומית ומומחים שונים. עתה כבר ניתן לגלות את הדבר: "בסיביר" נבנתה

מערכת המכונות של הצוללת האטומית.

הצוללת האטומית "אולוא", דקת הספון ורחבת הגוו. תותחיים לא תמצאו על ספונה, והיא נקיה מבליטות — חוץ לשנור-קול — ההמצאה הגרמנית אשר נתנה לצוללת את האפשרות לאגור אויר, בלי לצוף על פני המים.

חשיבות טקטית

הרוסים למדו מן הגרמנים על חשיבותן של הצוללות במלחמת ים. הם גילו פעילות רבה בייצור צוללות חדישות ומהירות, והיום מעריכים את מספרן ב-300. התכנית הסווייטית המקורית היתה, להגיע לצי בן 1000 צוללות עד סוף 1953. צי הצוללות של הגוש המערבי הוא לפי האומדן, בן 75 צוללות. אבל הצוללת האטומית הכריעה לצדו. כליי שיט, מצוייד באספקה זהיכול לשהות במשך חדשים מתחת למים, ומהירותו הממוצעת 25 קשר, המצויד בטורפדות ובמוקשים ימיים, יכול להסב לצי אויב נזק חמור. כולם חיכו, אך החייט טוב לא הופיע. האלוף שמח בסתר לבו, כי הגלים הוועפים לא עוררו את התלהבותו כל עיקר.

אֲגֵדָת אִם הַנְּעָדָרִים

ג'נט רופר נולדה ב־1869 למשפחת לורד, בתקופת "הסער וההתפרצות" של הנוער האמריקני כשספינות־מפרש אמריקניות חצו עדיין את האוקיינוסים ואניות גדולות הפליגו דרומה כדי לחפש עורות ועצים.

אדם בשם דיאנה פירסם אז את הספר "שנתיים ליד התיכון", בו הוא דורש זכויות שונות בשביל הימאים, הלך שרותם הקשה בים. אחת התוצאות הראשונות של התעוררות המצפון הצבורי היתה — הקמת "מלון ימי" בבוסטון, ובו החלה ג'נט לורד לראשונה עבודתה בקרב הימאים. בכל יום א' עבדה שם כמדריכה בחוג לתנ"ך. בת שבע־עשרה היתה, חנינית ואהבה את תפקידה, אף על פי שתלמידיה היו יסוד אנושי מגוון ביותר, החל במשרתי־סיפון "ירוקים" וכלה בימאים "אפורים" למודי־נסיון.

בגיל 19 ערכה בקורים באניות שעגנו בנמל ובפנימיות־הימאים בסיילורטאון — סביבה של בתי־בושת ומאורות־שכורים ותגרות. היא עשתה את עבודתה ללא פחד, בימי שרותה בין הימאים נפגשה עם הכומר א. ה. רופר — אחד מחבריה לעבודה. לאחר נשואיהם עברו לעבוד בין הדייגים של גלוצ'סטר.

עם בעלה ושלש בנותיה חצתה, לאחר שנים, את היבשת עד פורטלנד. במדינת אורגון, שם עגנו האניות הגדולות אחרי יסיעות של ארבעה עד ששה חודשים, ללא הכרות כלשהן פתח הווג רופר מלון־ימאים במקום.

מעולם לא נמצאה אשה כג'נט רופר, שהתמסרה לפעולה למען יורדי הים בהתלהבות רבה כל כך. אשה זו, אשר כל ימות חייה לא טעמה טפה אחת של משקה חריף, הבינה לנפשם של הימאים אשר שתו לשכרה בעגון אניותיהם בנמלים. משפחה היתה לה, אך היא השכילה להבין לבדידותם המכאיבה של האנשים, שאין להם בחייהם

ג'נט רופר בצעירותה

דבר זולת המאבק עם הים ומספר דולרים לקניית שעשועים על החוף. בו בזמן שההטפה הדתית היתה תנאי מקובל למתן לינה חנם, ותשלולת — המחיר לארתות־חנם — עשתה מרת רופר את מעשיה־החסד לשמם. ללא תנאי.

אגדת "אם הנעדרים"

במשך עשר שנים נהלה את המלון, ומבלי שהרגישה בדבר קנתה לעצמה שם ברחבי עולמם של יורדי־הים, שרבים בו העלובים ומוכרי־בדידות. בעולם זה נפוצה לאט־לאט האגדה על האשה היושבת בפורטר לגד והיא ירדתם של יורדי הים. דברו עליה בקלקוטה, וידעו את שמה בסידני; אנשי דניה מקופנהאגן, כושים כבדי־גוף בצ'רלסטון, אנגלים בלונדון ואירים בליברפול — כולם כינו אותה בשם "אמא". בעלה מת ב־1915, אך היא המשיכה לטפל במשפחתה ולנהל את המלון לבדה ולהענות לכל צרכי הימאים הזקוקים — עד שבאה קריאה מניו־יורק.

בבית יורדי ים בניו יורק

בעברה השני של היבשת חי אדם שהתמסר להגשמתו של אידיאל אחד: היה זה ד"ר ארצ'בלד מאנספילד מניו־יורק, אשר אסר מלחמה נגד בתי־האוכל והפונדקים הנאלחים והקים בית מלון מודרני גדול, אשר הוקדש לימאים. הוא אשר בקש מג'נט רופר למסור את בית המלון שלה בהשגחת אחרים, ולבוא לגיו־יורק כדי לסייע לו. לא נמצא תפקיד מוגדר שד"ר מאנספילד יכול היה להציעו לה בבית יורדי הים שהקים או בניו־יורק. כשרונותיה המגוונים היו מפורסמים מדי, מכדי שאפשר יהיה להגבילה בתפקיד אחד קבוע. ג'נט רופר שוטטה בבנין כולו, נפגשה עם ידידים ותיקים מגלוצ'סטר ומבוסטון ומפורטלנד, ראתה את העבודה הנעשית וקיבלה על עצמה את התפקיד של "אם הבית".

כל שנות עבודתה לא הוצרכו הימאים לכתת רגלים כדי למצוא את "אמא רופר". היא שהתה תמיד ביניהם ועמם, בתוך עשן הסיגריות מאזינה לשיחותיהם בחצי תריסר שפות. נשים מועטות היו מרגישות עצמן בטוב כאן. לג'נט רופר היה זה מקום של פגישה ישירה עם צוותיהם וסבלם של האנשים. אם אירעה קטטה — היתה מרת רופר מודרות להשכין שלום. לא אחת קרה, שעזרה להפיג את שכרונו של ימאי, למען יוכל לשוב בזמן לאנחתו. האנשים הביאו לפניה את דאגותיהם גם בענינים פחות־יערי, כגון צורך בחדר או מטען שהלך לאבוד, ואף בענינים אינטימיים באו אליה, שלא יכלו להשיג עליהם לשום אדם אחר. לכולם סייעה בעצתה ועמדה בצד להם.

בחיפושיה אחר מלח נעדר

אין ספק כי היתה זו הפתעה גדולה לרופר, כשהגיעה אליה בפעם הראשונה קריאה־לעזרה מן היבשה. הנה נוכחה לדעת, כי שמה, אשר הפך אגדה ממש בעולם יורדי־הים, נתפרסם גם על היבשת. המכתב הראשון היה פשוט מאוד. הכותבת שמעה על מרת רופר ובקשה את עזרתה. בנה נמלט מן הבית והלך לשרת בים לפני כשש שנים, ומאז לא שמעה עליו דבר. התוכל מרת רופר לגלות את מקום המצאו ולשלחו הביתה? — שאלה האם המודאגת.

באותם הימים צריך היה כל מלח להשאיר במשרד חברת האניות פרטים על גילו ועל שאר־יבשרו הקרובים ביותר, וכן תארו של חיצוניותו. אולם מותר היה להוריו לחוף בנמל הראשון, לשלם לו את המגיע לו ולהניח לו שימצא בעצמו אפשרויות לחזור הביתה. אפשר שעזב את אניתו, שקפץ מן הספון או שתקפתהו מחלה. איש לא התעניין בגורלו. אם מת האיש ונשכח מלב, ואף אם הוסיף לחיות לא היה אלא יצור עזוב ובודד בנכר.

אמא רופר כתבה מכתב למועצת הספנות ובקשה אינפורמציה התשובה, לא איתרה לבוא. האדם הנדון קפץ מאניתו בסאנטוס, ומאז לא שמעו עליו דבר.

פרוטה, הסירה מעליו את בלויי הסתבות ונתנה לו חליפה חדשה, מצאה לו משרה ביבשה והניעה אותו להפסיק את השתייה לשכרה. בזמן שהאב חזר לנמל, היה בנו נער בריא, צה-ענינים, מסודר, היא הביאה את האב לחדר המיוחד שהכינה לפגישות מסוג זה, פתחה את הדלת והראתה לו את בנו, אחרי ברכות הפגישה הראשונות כשביקש האב להביע את רחשי תודתו ל"אמא רופר" — שוב לא היתה.

הוקם המשרד לימאים נעדרים

מעולם לא קבלה "אמא רופר" כסף ממישהו, ומעולם לא ציפתה לתודה.

עד שנת 1920 שיכללה שיטה שלמה לחפוש נעדרים, שהפכה גורם כה חשוב בחיי הימאים, עד שהוחלט לכלול אותה כמחלקה בבית יורדי הים בניו-יורק הגדול בעולם. מחלקה זו ידועה בשם "המשרד לימאים נעדרים".

"אמא רופר" ניהלה רישום מדויק של כל האנשים ששהו פעם ב"בית יורדי ים", ואף אם באו רק לקחת מכתבים מבית הדואר שם. בהיות לה גישה חפשיה לתיקי חברות הספנות בעולם כולו, ומאחר שנהנתה משיחות-הפעולה של כל ימאי שהכיר אותה — היה בידה לגלות את עקבותיו של כל אדם שעלה אי-פעם על אניה.

רשימות הנעדרים שהוכנו על ידה היו תלויות בכל משרדי הספנות בעולם כולו. לאחר שכל הסוכנויות התיאשו מן התקוה למצוא אדם מסויים, והכריזו עליו כמת או כאבוד, עוד המשיכה המחלקה של "אמא רופר" בחיפושיה. היא טיפלה בכל אחת, ללא שיב לב ללאומיות, אמונתו, גזעו או צבע עורו; אם היה רק יורדים ונמצא אדם ששאל לגורלו.

במשך שנות פעולתה הצליחה להחזיר 6500 איש לקרוביהם. זה זה מפעל חייה, אשר הביא לה את פרסומה, אך עם זאת לא היה זה אלא חלק מעבודתה. מעשיה הגדולים ביותר זכורים רק בלבותיהם של האנשים אשר ידעוה, הדברים לא הועלו על הכתב.

היו אלפי מלחים, ששמותיהם לא יכלו להרשם לעולם ברשימותיה, משום שלא היו להם כל משפחה או ידידים. לאנשים אלה היתה "אמא רופר" אב ואם כאחד. מעולם לא הטיפה להם מוסר על שהשתכרו. אם קרה שימאי נתפש בשכרונו ונאסר על ידי המשטרה, הוציאה אותו בערבות. לא שמה לב כמה פעמים נכשל הימאי. תמיד עמדה על המשמר, מוכנה לחלצם מצרה ולהחזירם למוטב. מי כמוה השכיל להבין לנפש הימאי הבודד רחוק מן המוח והמעגן?

"אמא רופר" החלה מזדקנת. ידידה ניסו להקל את המעמסה שרבעה עליה; לא הרשו לה להדריך אורחים בין כתלי בנין בית-יורדי-הים, הושיבה במשרד, אך כל אלה היו ללא הועיל. היא עמדה בתוקף על כך, שיינתן לה להפגש אישית עם ידידיה-הימאים לקדם פניהם בכרכה בשובם מנסיעותיהם, להושיט עזרתה לכל דורש. הספורים אשר שמעה, הדאגות והעבודה הקשה שאין לה סוף, חרשו קמטים עמוקים בפניה, אך עיניה נשארו בהירות וכחולות.

במלחמת העולם השנייה

במלחמה האחרונה כמעט נשבר לבה בקרבה למראה הושיט מות הארוכות של הרוגים ופצועים, אשר זרמו לתוך משרדה. היי אלה ידידה אשר גוויותיהם השסועות צפו על פני שבעת הימים. היא זכרה את ימי המלחמה העולמית הראשונה, שעה שפוגו הכסאות מאולם ההרצאות הגדול בבית יורדי הים ומטות הוכנסו לתוכו. כדי להכין מקום לאנשים שאניותיהם טובעו. כל שעה שימאי עמד לפני

מגישה שי ליוורדים

היא לקחה עמה את המכתבים, והחלה בחקירה אצל באי בית יורדי הים. האם ראו את הנער? — האיה חברים באניה? — מה יכולים הם להציע, שהיא תעשה למענו? — שנים רבות של טוב-לב באו על שכרם. בקשתה של אמא רופר היתה לימאים בחנות עקודה; בנסיעותיהם האין-סופיות ברחבי העולם שאלו לנעדר, חיפשוהו וסופם שמצאוהו.

ימאי אחד כתב לה מקלקוטה;

"הזוכרת את את הבחור שחיפשת? — הוא היה כאן לפני ששה חדשים — אומרים שראוהו על החוף. הוא קיבל עבודה על אניות-הקטור א. כימאי מוכשר לעבודה".

אמא רופר התקשרה עם בעלי האניה, עקבה אחרי האיש מקלקוטה ולבסוף קיבלה מכתב מן האיש עצמו, בו נאמר:

"מה הרעש — כותב האיש — כל האנשים שאני פוגשם אומרים לי, שאת מחפשת אותי".

היא חיכתה עד שאניתו הגיעה לניו-יורק, משבא לראותה יישיבה את הריב המשפחתי והחזירה את הבן לאמו. לאחר שסיימה את הפעול במקרה זה, הוברר לה, כי מצאה את התפקיד המתאים לה ביותר. מאותו זמן ועד סוף ימיה עתיד היה להעסיק תפקיד זה את כל כוחותיה, את נפשה ושכלה.

מעשה כבן שהוחזר לאביו — ושניהם ימאים

שכן, נוסף לימאים שנעלמו בגלל מחלות או מרצונם הם, חיפשה גם את הנעדרים בפעולות-אויב. מעולם לא עבדה בשביל המשטרה, ותמיד סירבה לאסוף אינפורמציה על ימאי מבוקש על ידי השלטונות.

ידידה בבית יורדי הים אוהבים לספר, כיצד בא אליה פעם אב אחי, ובקש שתתחקה על עקבות בנו. היה זה ימאי ותיק, אשר נסיעתו האחרונה נמשכה 36 חדשים. בזמן העדרו, ברח בני-יחידו מן הבית ויצא לשרת ביים. אמא רופר חיפשה בתיקים של בית יורדי ים ושל מועצת הספנות, והעלתה חרס בידה. חקירותיה הסתעפו כרשת בכל רחבי-העולם, אך לא הביאו כל תוצאות: הנער נעלם. ככל פעם כשהאב בא לניו-יורק, שאל לבנו, אך כל חדשות לא נתקבלו.

ובאחד הימים, בשהותה באולם הראשי, פנה אליה מלח בהצביעו על צעיר אחד, אמר: "הנה האיש שאת מבקשת — אמר — הוא שתוי זה שבועים. וכתוצאה מכך איבד את אניתו".

עתה יכלה אמא רופר לשים עין על הבחור, היא נגשה אליו, שוחחה עמו ונתנה לו חדר בבית יורדי ים, משום שלא היתה לו

המאמץ הגדול להצטרף לאניה חדשה, אחרי שהראשונה טובעה — היתה אמא רופר על ידו. כשפקעה סבלנותו של האיש הכינה לו כרטיס למקום-נופש. גם את התפקיד העצוב של משלוח הודעות-מוות קיבלה על עצמה. היתה נוהגת לכתוב לאמהות ולנשים, אך מעולם לא גילתה את האמת המרה במערומה, אלא מסרה את אשר שמעה מפי חברים לאניה, כך שהמתאבלים ידעו כיצד נלחמו ונפלו יקיריהם. היא עצמה הלכה למנוחתה ב-5 באפריל 1943, בעיצומה של המלחמה. בת 74 היתה במותה.

מברקי תנחומים זרמו לבית-יורדיהם מכל רחבי המדינה, מן „הבית הלבן“ ומאישי הממשלה והכנסיה. אך הגיעו מכתבים גם מימאים שהביעו את צערם האישי, ודגלי האניות שבנמל ניו-יורק הורדו עד חצי התורן.

טקס-הקבורה היה פשוט — כפרשת-חיה. נושאי הארון היו האנשים-הימאים אשר עבדו עמה, ואלה שלהם הקדישה את חייה, את אהבתה ואת אמונה הגדול. הארון הועבר מכנסית בית יורדי הים אל האולם הראשי שלו, אל מעבר למצפן הגדול שהיה קבוע ברצפת השיש הממורקת, ומשם אל הרחוב. המונים נדחקו בחוץ, גלויי-ראש, כדי לחלוק כבוד אחרון ל„אמא רופר“.

ובתוך ההמון הגדול עמדו ימאים אשר „אמא רופר“ היתה להם אם ובית ומשפחה גם יחד.

„המשרד לימאים נעדרים“ הלך מחיל אל חיל, אך תמיד נשארו אלו רשימותיה של „אמא רופר“, שהיו תלויות בכל משרד-ספנות בעולם כולו. אנשים שלא הכירוה מעולם ניגשו לקרוא את הרשימות, משום שהדבר היה להם לטבע שני:

„ג'יסוס מונטנה, מקסיקאי; ג'ורג' ליסגו, אנגלי; ג'ון ברידלי, אמריקאי; קבו פונג, סיני... ועוד ועוד. עתידים הם להמצא.

לוח ההודעות לחיפושי ימאים שאבדו עקבותיהם

למור יצחק חלף

באסונו

השתתפותנו הכנה

בית החבל הימי לישראל

בספרות ואמנות

אָנִיּוֹת שְׁטוֹת ? שְׁרָאָל

(1 0 7)

הילדים אינם אומרים ולא כלום. הם מדברים ביניהם לבין עצמם שבדית ואינם מבינים, מה ראו הגדולים שהם ניצים ככה בינם לבין עצמם.

בחדר האוכל, אצל שולחנות קטנים, היו נפגשים היהודים משאנחיי עם היהודים ממארוקו, יהודים משבדיה עם היהודים ממחנות גרמניה. הם מסתכלים אחד בשני ומחייכים כבנים למשפחה אחת, שהיו קרועים אחד מן השני שנים רבות ועכשיו נודמנו אל שולחן אחד. בשפת אצבעות מרברות נשי מארוקו עם נשי פולין. בדרך זו הן מספרות אשה לרעה-תה על בתיהן ועל ילדיהן. ברעש הכללי נשמעות מלים צרפתיות, פולניות, ערביות ואידישיות. נשים אחדות מדברות עברית. השכנים מביטים עליהם בתמיהה, אין הם יכולים להשיג, כיצד אפשר ללמוד "שפה כזאת".

— גם זהו עם. עשרה יהודים מדברים בעשר לשונות ואין אחד מבין לשון רעהו. אני מצייר לעצמי, את המצב "שם", עם בליל השפות הזה, אומר אחד.

— אין דבר. נלמד עברית ובמרוצת הימים יבינו כולם זה את זה — מוסיף אחר.

הנשים נראו מיואשות באמת... קל לומר: נלמד עברית? כלום יש לשון קשה מזו? הטוב ביותר היה, אלמלא היו מדברים אידיש.

ומתחילה מלחמה אצל השולחנות בין דוגלי עברית וידיש. שני הצדדים מתעקשים, שניהם בטוחים, שכאן, אצל השלחן, תנחל לשון אחת מפלה.

המאכלים הרומניים אינם מוצאים חן בעיני רבים. זה אחר זה מרחיק את הצלחת אגב, רטינה:

מאכלים משונים! אטריות בפלפל תורכי. קטניות בפלפל תורכי. תפוחי אדמה בפלפל תורכי. אבל הרוחות מבודחות ואין פוסקים מלהתלוצץ:

כבר אכלנו כל מיני מאכלים בעולם; מדוע לא נטעם גם פפריקה?

בודדת בין כל הנוסעים יושבת חבורה של סוחרים מטיאן-טסיין. הם נוסעים "בלי התפעלות ובלי ביטול. הזמן יוכיח הכל. העיקר — כיצד "יוזוו העסקים. הם מנהלים חשבונות בלחש. מחשבים את שערי הפראנקים והדולארים והלירות. פניהם מודאגות. הדולארים ערכם מועט במדינת ישראל. מה עסק יפתחו, כדי שלא לבזבז את הדולארים לשוא? טוב, שהצליח העסק עם משלוח המכונות. אם יצליחו למכור אותן תיכף לכשיבואו יהא גם כסף...

חסידי ליובאוויטש הם שונים מכל יתר הנוסעים, בפיאותיהם ובזקניהם הארוכים. אף-על-פי שיש להם מפקח על הכשרות משלהם במטבח, אין הם אוכלים. הם שמחים עצמם בשמחת קיבוץ גלויות, משמע, שמשית כבר בא, ובכן, מדוע אין היהודים רוצים להיות יהודים? לשוב בתשובה?

פתאום נודעצה האניה. התחילה להתנועע אילך ואילך. כאילו ביקשה לשחק מעט עם אלה המחשבים חשבונות. ליד השולחנות נאלמו הדיבורים. כל הלבבות רעדו: בלבד שלא תהיה סערה! אטו מלתא זוטרתא; סערה בלב ים! האמהות מאמצות את ילדיהן אל חיקן ומתחילות לזוז בצעדים אטיים אל עבר הדלת, כשהן מתנועעות לפנים ולאחור. כולם עוזבים את חדר האוכל.

לילה, שקט בתאים. ישנים גם הפסימיסטים גם האופטימיסטים, השיכורים והמפוכחים. הים נדנדם והרדימם, כמו שמרדימים ילדים. מזמן לזמן גועה תינוק בצעקה. ושוב משתרר שקט. בקצהו של המסדרון מתהפכת אשה מרוקאית בצירי לידה. הילדים יושבים על הריצפה, ולוטשים עיניהם לעבר המיטה הצרה, שעליה שוכבת אמא בשפתים כחולות ויבשות ומרוב פחד אין הם יכולים לבכות. למטה, תחת הסיפון, שוכבים חלוצים מכל ארצות תבל כבושים ולהוצים כדגים משומרים. כבר שרו את כל השירים, ונפלו אין-אונים לאחר ה"הורה". עכשיו הם ישנים על המטות המתקפלות, בבגדיהם, כחיליים המצפים לקרב. פניהם שקטות, מלאות בטחון, מכל קצוי תבל שטות אניות לישראל. השבוע ירדו לים "נגבה", "קדמה", טרנסילבניה, מאר תרד "הרצל". הקץ לגזות! בנוף תרדמתם פורחת ארץ עתידם. שפתותיהם מחייכות מחדוות שיחרור וגאולה.

באולם הספינה — מוסיקה. "נוער הזהב" התאסף. וקא בליל-אור, בלב הים, מתאווים הם להשתכר במחולות. הזוגות נופלים על הספסלים, קמים מחדש ושוב רוקדים, כאילו ביקשו להמשיך ריקודם לימים רבים-רבים, כאילו חשו שעם הגיעם אל החוף יסתיימו חייהם הריקים, נטולי הדאגה.

בודדת, על ספסל בקרן הסיפון, יושבת לה אשה צעירה עם שערות שיבה ומביטה רועדת בגלים. אין היא רואה את השמים הכחולים, הרקומים פרחי זהב, אין היא שומעת את

החֵט שֶהפְּלִיג כְּקֶצִין שְׁנִי

(פיליטון ימי)

אנִי־הַמְפְרָשִׁים הַגְּדוּלָה „מַסְקוֹרִיד“ בַּעֲלַת אַרְבַּעַת הַתְּרַנִּים, עֲגָנָה בַּחוּף לִיבְרֹפּוֹל, כִּשְׁהִיא מוֹכֵנָה לַהֲפִלִיג. הִיָּה זֶה יוֹם שְׁשִׁי ה־13 לַחֹדֶשׁ, וְכִידוּעַ אֵין זֶה תַאֲרִיךְ נוֹחַ לַהֲתַחַלְתָּהּ שֶׁל הַפְּלָגָה...

שְׁעָה קְלָה אַחַר עֲלוֹת הַשָּׁחַר לַמִּתְרָת, נַעֲלַמו הַתְּרַנִּים הַגְּבוּהִים מֵאַחֲרֵי הַמְפְרָשִׁים הַמְּלִבִּינִים, וְהַאֲנִיָּה נַעֲתָקָה לֵאסִי־לֵאט מִן הַמּוֹת, כִּשְׁהַמּוֹן בַּחוּף מְרִיעַ לַכְבוֹדָה בְּקוֹלֵי־קוֹלוֹת. הִיָּה זֶה מַעֲשֵׂה נִדִיר שֶׁאֲנִיָּה תְּפִלִּיג מִן הַנִּמְלָה בַּמְפְרָשִׁים בְּלִבָּהּ, לֵאל עוֹזְרָתָהּ שֶׁל סִיר־תִּגְרָה. אֲךָ הַתְּרַחֲשׁוּיֹת נִדִירוֹת נוֹסֶפּוֹת עֲתִידוֹת הִיוּ לַקְרוֹת בְּנִסְיָה מוֹזָרָה מוֹזָרָה זֹאת. כֹּל הַעֲנִין הַתְּחִלִּי, כִּשְׁהַקְצִין הַשְּׁנִי מֵת לַפְתָּע בְּהִיּוֹת הַאֲנִיָּה בַּמְרַחֵק שֶׁל שְׁשֵׁה יַמִּי־נִסְיָה מְסִידֻנִי שֶׁבְּאוֹסְטְרָלִיָּה, וְנַעֲרָה לּוֹ קְבוּרָה יַמִּית.

שְׁעָה שֶׁהַאֲנִיָּה נִכְנָסָה לְנִמְלָה סִידְנִי, הַתְּהַלֵּךְ הַקְּבֵרְנִיט סוֹלוֹמוֹן עַל הַסִּיסוֹן מוֹדַאג מֵאֵד עֶקֶב הַצּוֹרֵךְ לַמְנוֹת קְצִין־שְׁנִי חֹדֶשׁ. אוֹתָהּ שְׁעָה נִגַּשׁ אֵלָיו הַיִּמְאִי ג'וֹן טִיטֵל:

„הֵאֵם אֲדוֹנִי מוֹדַאג בְּקֶשֶׁר לַקְצִין הַשְּׁנִי?“ — שָׁאל הַמֶּלַח — מְכִיר אֲנִי אָדָם מֵתֵאִים בְּסִידְנִי. הַנִּיחָה אֶת הַדְּבַר בִּידִי, אֲדוֹנִי. אֲנִי אֶסְדֵּר אֶת הָעֲנִינִים.“

הַקְּבֵרְנִיט הוֹקֵן שֶׁאֵף רוּחַ. הִיָּה זֶה תְּפִקִיד לֹא קָל בְּאוֹתָם הַיָּמִים לַמְצוֹא קְצִין אֲנִיָּה, שְׁבִידוֹ לַקְּבֵל עַל עֲצָמוֹ אֶת הָאַחֲרִיּוֹת בְּהִיּוֹת רַב־הַחֹבֵל עַל הַחוּף.

הַאֲנִיָּה עֲגָנָה. הַמֶּלַח טִיטֵל נַחֲפוֹ לַרְחוֹב צַדִּי, וְנַעֲצַר לִיד הַנִּיחַ וְעָלִיהַ הַשֵּׁלֵט: „טוֹם טִיטֵל, חֵיטְט.“

„טוֹם — צַעֵק הַמֶּלַח — הַרוֹצָה אֶתָּה לַחֲזוֹר הַבֵּיתָה? — אֵם כֵּן הַנֶּךְ מְפִלִיג הַיּוֹם בְּאֲנִיָּה „מַסְקוֹרִיד“ כְּקֶצִין שְׁנִי. אֵל תְּדַאג, הַכֹּל יִסְתַּדֵּר. יְדוּעַ לִי, כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ לַהֲבַחֵן בֵּין תְּרַנִּי הַאֲנִיָּה לְבֵין סִיפּוֹנָה, אוֹ בֵּין חַבְלֵי־הַמְפְרָשִׁים לְכַבֵּל־הַעוֹגֵן. אֲךָ הַנִּיחָה אֶת הַדְּבַר בִּידִי, אֲנִי אֶסְדֵּר אֶת הָעֲנִינִים.“

✱

ג'וֹן לִימֵד אֶת אַחִיו אֶת מוֹשְׁגֵי־הַסִּידוֹר בִּימְאוֹת, וּבְשַׁעֲת־הַדְּחֵק, רִץ „הַקְצִין הַשְּׁנִי“ אֶל אַחִיו לִשְׁם קְבֵלַת הַדְּרֹכָה. הַכֹּל הֵלֵךְ כְּשׁוֹרָה בַּמִּשְׁךְ שְׁבֹעַ יָמִים.

הַאֲנִיָּה נִסְעָה בַּמְפְרָשִׁים מְלֵאִים נוֹכַח הַרוּחַ, הַרוּחַ הִיתָה קְלָה אֲךָ בְּאוֹפֵק נִרְאוּ סַמֵּי־סַעֲרָה מֵתְּקַרְבָּתָהּ, וְהַבְּרוּמֵטֵר יָרַד לֵאל הַפֶּסֶק. „אֵם הַבְּרוּמֵטֵר יוֹסִיף לָרֵד, הוֹלִיכָה אֶת הַאֲנִיָּה בַּמְפְרָשִׁים מוֹקְטֵנִים“ — אָמַר הַקְּבֵרְנִיט לַקְצִין הַשְּׁנִי, וְסָנָה לִלְכַת.

„הוֹלִיכָה אֶת הַאֲנִיָּה בַּמְפְרָשִׁים מוֹקְטֵנִים“ — מִלְמֵל טוֹם לַעֲצָמוֹ, וְחֹזֵר לַהֲסַתְּכֵל בְּכְרוּמֵטֵר. הַלַּחֵץ יָרַד עוֹד יוֹתֵר, וְאִפְרוּרִית מוֹזָרָה כִּי־סַתָּה אֶת הָאוֹפֵק. נִרְאָה הִיָּה, שֶׁמְאוֹרְעוֹת קִשִּׁים עוֹמְדִים לַהֲתַרְחֹשׁ. „מוֹטֵב לַתֵּת מַסְפֵּר פְּקוּדוֹת“ — הִרְוֵר „הַקְצִין“ טִיטֵל לַעֲצָמוֹ, וְצָרַח אֶל הָאֲנִישִׁים שֶׁהִיוּ עַל הַמִּשְׁמֵר: „אֶסְפּוּ אֶת הַמְפְרָשִׁים הַרְצִי שִׁי!“ טוֹם לֹא רָאָה אֶת הַבַּעַת הַתְּמַהוֹן עַל פְּנֵיהֶם שֶׁל הַמִּלְחִים, וְלֹא שָׁמַע אֶת הַהֲעֵרֹת שֶׁהַחֲלִיפּוֹ בִּינָם לְבֵין עֲצָמָם, אֲךָ פְּקוּדוֹת הֵן פְּקוּדוֹת, וְהַמְפְרָשִׁים הַרְאִשִׁי נִאֲסָף.

„אֶסְפּוּ אֶת הַמְפְרָשִׁים הַקְּדִמִּיִם!“ — הַתְּגַלְגַּל קוֹלוֹ הַעֲצוֹם שְׁנִית. הַפְּעַם הִיּוֹ הַמִּלְחִים מוֹכֵנִים לַהֲתַמְרְדוֹת, אֲךָ בְּכֹל זֹאת צִיִּיתוּ לַפְּקוּדָה. הַתְּרַנִּים חֲרָקוּ וְנִאֲנָחוּ תַּחַת מִיתַח הַמְפְרָשִׁים הַעֲלִיוֹנִים, וְאַחֲרֵי־כֵן נִשְׁמַע נַפְץ מַחֲרִיש־אֲזִינִים. — וְהַמְפְרָשִׁים נִקְרְעוּ לְגִזְרִים בְּקוֹל שֶׁאוֹן וְהַמּוֹלָה.

הַמֶּלַח ג'וֹן הַתְּעוֹרֵר בְּאַמְצֵעַ הַהַמּוֹלָה. „אֲחִי הַמַּסְכֵּן“ — מִלְמֵל לַעֲצָמוֹ — זֹאת הִיא כְּנֵרָאָה עֲבוּדוֹתָ. חֲשַׁשְׁתִּי לְכָךְ מֵרֵאשִׁי. וְג'וֹן חָשׂ אֶל הַסִּיפּוֹן. „הַקְצִין הַשְּׁנִי“ רִץ לַפְּנוּשׁ אוֹתוֹ.

רַבֵּקָה קוֹיאַטְקוֹבְסְקָה. סוֹפֵרֶת וּמְשׁוֹרֶרֶת יִיִדִישׁ. מְנִיצוֹלֵי הַשׁוּאָה. דְּבָרִיהַ גִּיתְרַגְמוֹ לְכִמָּה שְׁפוֹת.

שִׁיר הַגְּלִים, אֶת שִׁיר הַנוֹדֵד הַנְּצַחִי. הַיָּם הִיא תְּהוֹם שְׁחוֹרָה שֶׁבִלְעָה אֶת שְׂרָה אַחֲוֹתָהּ הַיִּקְרָה וְהַאֲחָתָה. הִיא יְדַעָה מְלַכַּת־חִילָה כִּי שְׂרָה לֹא תַחֲזוֹר. לֵה יֵשׁ רַק דְּרֶךְ אַחַת! וְהַגָּה הַפֶּךְ הַיָּם קְבֵרָה וְהַגְּלִים מְנוּחָתָה.

שְׁעָה אַחַר שְׁעָה חוֹלְפָתָה. הַתּוֹמּוֹרֶת פְּרִשָּׂה זֶה כְּבֵר, וְעָמָה הַזּוֹגּוֹת הָעֵיפִיפִים. הִיא יוֹשֶׁבֶת עַדִּיין עַל הַסְּפֶסֶל וּמְבִיטָה לַיָּם. מֵתוֹךְ הַגְּלִים מְבִיטוֹת בָּה שְׁתֵּי עֵינַיִם גְּדוֹלוֹת וּמַעוּנוֹת. הַיּוֹם הַקְּדִים לְבוֹא.

✱

הַמִּלְחִים בִּישְׂרָו, שְׁעוֹד מַעֵט וַיִּירָאוּ כְּבֵר הָרִי יִשְׂרָאֵל. שֶׁגָּעוֹן תְּקָף אֶת כּוֹלָם, הָעֵלָה אוֹתָם עַל הַסְּפּוֹן. יוֹתֵר מְכוֹלָם נִדְחָקִים שְׁנֵי זְקֵנִים. הֵם רוֹצִים לַהֲיּוֹת רֵאשׁוֹנִים לַהֲצִיץ בַּחוּף. בְּנִשְׁימָה עֲצוּרָה, בְּעֵינַיִם דּוּמְעוֹת וְלוֹהוֹטוֹת בְּכַמִּיּהַת דּוֹרוֹת לְבֵיתָה, תּוֹקְעִים הַכֹּל מְבַט בַּמְרַחֲקִים. בְּבֵת אַחַת הַתְּחִילוֹ כֹּל הַלְּבָבוֹת לְצַהוֹל מִשְׁמַחָה. כְּמוֹ מְבַעַד לַעֲרַפֵּל דֶּק נַתְּגֵלוֹ פְּתָאוּם הָרִי הַכְּרַמֵּל. בְּשִׁקֵּט הָרֵב שֶׁמְסַבִּיב, הַחֵל מִישֶׁהוּ לִזְמֵר „הַתְּקוּהָ“. כּוֹלָם נִאֲחָזִים בְּמֵלִים וְהַשִּׁירָה גּוֹבֵרֶת וְעוֹלָה. אֲנִיָּה נִמְשַׁכַּת אֶל הַחוּף וְהִיא הוֹמָה כְּמִיתְרֵיוֹ שֶׁל נֵבֵל. מַעַל לָהּ מֵרַחֲפַת לַהֲקַת שׁוֹפִים לְבָנִים אֲצִים־רְצִים בְּאוֹיֵר שָׁמַיִם, נִשְׂאָרִים תְּלוּיִים מַעַל לַסְּפִינָה, בְּדַגֵּל לְבָן שֶׁל שְׁלוֹם, הָעוֹלָה וּמֵתַנְפֵּן עַל יִשְׂרָאֵל.

„הורידו סירה!“ — פקד הקברניט, וחש אל המעקה כדי להסתכל במתרחש.

כשהתבונן הימה עלתה פתאום ארשת של שמחה בפניו :

„תודה לאל, הקצין השני שלי! הקצין המסכן שלי!“ — נאמה הקברניט, בראותו את טום השוחה אל האניה, וטום התזז רוק וזיץ על כל סביבותיו. אחרייכן אמר באנחה :

„טוב שהרות שקטה והאניה נעצרה במסעה; אחרת לא הייתי מצליח להדביקם לעולם. אחרייכן נרדם החייט נטולי-כוחות על הסיפון.“

✱

האניה עגנה בליברפול, והקברניט ירד לחוף לחופשה. בישובו בבית-מרוח שמע שיחה ליד השולחן השכן :

„אותו האיש שצלה את התעלה האנגלית... עדין אינני מבין כיצד עשה זאת... עדין אינני מאמין בדבר.“

„הוא צלה את התעלה האנגלית?“ שאל הקברניט בלעג — נצדי וכול היה לצלוח אף את ההלספונט, או את ים בארינג : הקצין השני שלי היה יכול לשחות בעגולים מסביבו“. האנשים צחקו לו, אך הזקן הלם באגרופו על השולחן עד ששתי כוסות נפלו ארצה והתנפצו בקול רעש.

„שמעו לי! — זעף הקברניט — הקצין השני שלי שזיף מאוסטרליה לליברפול ב־54 ימים. הריני מוכן להתערב ב־100 לייש, שהקצין השני יכול לנצח את אותו הברגש שנאבק בתעלה האנגלית ואף לבחור לכך יום סוער דוקא.“

„לא איכפת לי, אם הוא הקצין ה־14 שלך — אמר אחד האנשים — הריני מקבל את ההתערבות. השלשנא את הכסף, ושניהם הוציאו עשרים שטרות של 5 לייש כל אחד.“

החייט טום היה מודאג. הוא כסס את צפורניו וקפץ את אגרופיו. „רצונך לומר שהקברניט סלומון התערב ב־100 לירות שאני יכול לצלוח את התעלה האנגלית ואף לנצח את אחד מאלופי-השחיה?“ — שאל בתרדה.

הספן ג'ון צחק.

„הכל יסתדר, אחא. רק הניחה את הדבר בידי, אני אסדר את העניינים.“

✱

ביום המיועד זעפה התעלה כמו קנגורו אוסטרלי הנחפו לדרכו. היה זה רעינגו של הקברניט סלומון, לבחור להתחרות יום כזה דוקא.

האלוף התנגד, אך ידיו הקניטוהו עד שהסכים.

„אם הברגש השני מעדיף לשחות בסערה, עליך להעמיד פנים כאילו הנך שמח בכך“ — אמרו לו תומכיו — „לא תצטרך לשחות יותר מחמישה מילין, שהרי למעלה מזה לא יחויק מעמר. אחרי כן נוציא אותך מן המים, ותקבל את מחצית סכום ההתערבות.“

והאלוף התכוון לשחיה. עורו היה משובש בשמן, ומכנסיו-שחיה זעירים לגופו, בגודל של שני שטרות בני עשר לירות. השרירים התנפחו על זרועותיו השופות והכבירות, רגליו היו כשני עצים-שקמה צעירים, וחזהו לו כביר עד שהרקולס עצמו יכול היה לקנא בו.

„לא נשארה כל ברירה אלא לקפוץ אל הים“ — מלמל טום ביאוש. אך הדבר הוליד רעיון בלבו של ג'ון. „הכל בסדר, אחי טום. — אמר בקול שקט — רק הניחה בידי את הדבר, ואני אסדר את העניינים. עליך רק להסתדר בחדר האחסנה, ואני אדאג להזנתך בדרך הביתה. אחר הכל לא תצטרך לקפוץ הימה.“

טום הלך ולהתחבא במחסן, וג'ון רץ קדימה אל האנשים וצווח : „אדם נפל לים! אדם נפל לים!“

✱

הקברניט התאבל על הקצין השני המסכן שלו, אך דבר לא היה בידו לעשות. אי אפשר היה לחוש לעזרתו בסערה. על כן המשיכה האניה במסעה, כשאנשיה מתאבלים כיאות על הקצין האבוד.

החייט שהפליג כקצין שני נותן פקודות...

במשך 54 ימים נסעה האניה לכוון אנגליה, ובכל יום הביא ג'ון את מזונותיו לקצין האבוד. בהיות האניה במרחק של 9 ימי נסיעה מליברפול, החל השעמום לכרסם את החייט במחסן. הרוח שקטה, והאניה לא זזה מן המקום.

„אחי ג'ון — קבל טום — הרי אפשר להתנוון כאן התנוונות שלמה!“

ג'ון השיב כלאחר-יד:

„אל דאגה, הכל יסתדר. הניחה את הדבר בידי, אני אסדר את העניין. עליך רק לקפוץ הימה דרך האשנב ולהשאיר את השאר ליי“. לטום החייט היו ספקות מסויימים. אך הכל היה טוב יותר מאשר להרקב במחסן הלח והטחוב. וכך החליט לקפוץ הימה כמצוה אחיו. הספן ג'ון פרץ קדימה וצרח בהתרגשות :

„אדם מאחורי האניה! אדם מאחורי האניה!“

המבקרים הנכרים נוהגים לציין כי לייטי-פו הוא גדול משוררי סין. הסינים עצמם על-כל-פנים מעניקים כתר זה לטו-פו. יכולים אנו לומר שלייטי פו היה משורר של העם ואילו טו-פו משורר המשכילים (ארתור ווילי).

טו-פו (770 — 712)

ה מ ס ע

א.

מה נעים, בשקע השמש, להתיר הסיכה!
רוח קלה לא תחוש להכות גלים.
צמוק בחרש הבקבו משתהים האורחים;
פרחי הלוטוס טהורים ובהירים באויר בערב הצונן.
האצילים הצעירים בוקשים מי-הקרח;
הנאים שוטפים את שרשי-הלוטוס, אשר סיביהם דומים
להוטי-משי.

שקבת צננים שחורה מצל ראשינו.
אשם יבד בנדאי, והוא הממריצני לקתב שיר זה.

ב.

הגשם בא, מלחלח את המחצלות צליהן אנו יושבים
רוח חופנית חובטה בדופן הסיכה.
הפוף האדום-כשושן של הגברות מיואה נטב;
הנפהפיות מאן חרדות לגבותיהן-שדג.
אנו משליכים חבל וקרבים לשפה המשפצת.
אנו קושרים את הסיכה לעצי-הערבה.
אנו מקפלים את הוילאות וצופים בפרחי הגלים הצפים
חזרתנו שונה מצאתנו. הרוח שורקת ונושבת בתזוזים
גדולים.
בהגיענו לחוף דומה כאילו הנה החדש הקמישי לקטיו.
תרגם: משה דור

כל עם שגורלו מינה לו לשכון לחוף ימים, ביטא שכנות-גורל זאת, באמצעות משורריו וסופריו, ביצירות שמרחב המים הגדול נושם בהן. בספרות העתיקה של העמים השונים לא נעדר מקומו של הים וכל הסובב אותו. בפרקי התנ"ך מצויים כמה וכמה תיאורים נפלאים שחוייה כנה של נעוריי-עם הצמיחו אותם, של חיי עם אשר הים אינו לו מושג מטושטש ומיתולוגי בלבד, אלא יסוד אורגני בחייו. אומות אחרות אף הן נתנו מבצע למכלול התופעות הקשורות בים; ההפלגה על גווניה הרבים, חיי הספן המוצא לחמו במים אדירים, הספינה החוצה גלים וסופות בדרכה לארצות לא-נודעות, ואלף הפרצופים שהים לובש יום יום ובעונות-הטבע השונות.

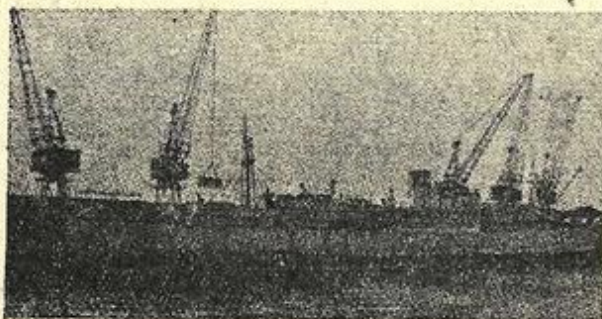
הסינים יצרו ספרות עשירה ומקסימה, שעתיקותה רק הוסיפה לחינה כיון משומר. עם סין העמיד משוררים בעלי שיעור קומה עולמי כלייטי-פו, טו-פו, פו צ'ו יו אי ואחרים — ושירתם נתבשמה בריח הים, שהרי לסין חוף ענקי, והספינות שטוחות-התחתית ובעלות תרני הבמבו, שהמחצלות פרושות עליהן כמפרשים, היו מהלכות לארכו ולרחבו של הים הצהוב המלקק חופיו. שכניהם של הסינים ממזרח, היפנים, שוכני האיים, גם הם שיקפו בספרותם — שהעפילה להישגים גדולים — את הים הסובבם מכל עבר. ליפנים היה צי גדול, והם הגיעו בו למרחקים של ממש, עד שניתנה ב-1636 הפקודה הגורלית להפסיק את בנין של ספינות לשיט באוקינוס ואת הפלגתן של אניות יפניות לנמלים זרים; הסינים הם שהחלו להשתמש לראשונה, במאה חמישית לספירת הנוצרים במחט המגנאטית — המצפן, להדריך את ספינותיהם בהפלגות הארוכות לארכי-פלגוס המלאי, ציילון והודו, ואפילו למפרץ הפרסי.

עבר ימי זה, נתן, איפוא, אותותיו גם בספרות שהגיעה אלינו, ושלת השירים המצורפים כאן, שנים מיצירת סין ואחד משירת יפן, מתארים רגשותיו של אדם המפליג לביתו ומהרהר על הנופים שעזבם ואליהם הוא חוזר; מסע-שיט ביום אביב; וקטע מהרהוריה של גבירה יפנית, שהוא תמונת-ים מצוינת.

הַיָּאקוּ-נִין-אִי־שׁוּ (מאה 13)

מאת מרת סאנוקי

בשונית גדולה, הרחק בקרב-ים,
טובלת אפילו צח שפף כובש,
נצלמת, סמויה משין איש — שרווליי
אף קרנע יחיד איננו יבש.

אניה טעונה מכוניות במספר רב

גם בארץ היו כשלונו עם מדריכים אי-טלקים. אף-על-פי-כן עוד עלינו ללמוד גבני העם הזה, למודים מדורות, שארצו מוקפת ים סביב, אלא שיש להקפיד בבחירת המדריכים. עתה, עומדת לצאת לאיטליה משלחת לביקוש מועמדים מתאימים להורכה.

בעין או במדידה?

בעזרת המדע הגיעו הדייגים לשימוש במכשיר — מדידה Echo Sounder כדי לגלות להקות דגים ביים. אולם מסתבר, כי גם בימינו עוד לא אבד ערכה של העין הפשוטה בקביעת מקומם של הדגים... לדוגמה ישמש דיג הסרדינים. זיג זה נעשה רק בלילה, מכיוון שהסרדינים זוחלים וקל או להכירם. הם גם קופצים ומשחקים ביים ועופות-המים — ביניהם אפילו פליקנים גדולים — צוללים המימה כדי לשלוטם. כל אלה מושכים את עינו של הדייג. יתר-על-כן, הטונה, זה הדג הגדול, הנמצא לרוב במרחק מאות מילין מחופיה המערביים של ארצות הברית, מרגיש במדידה ובורח ממנו...

"דג לא בטוח"

דיג הסרדינים בארצות הברית מביא בלילה אחד שלל של 25 עד 50 טונות. העבודה היא מוכנת ואם-כי הרשת היא כבדה, הרי העבודה אינה קשה. מחיר טונה סרדינים הוא השנה 40 דולר. הסרדין נחשב כ"דג לא בטוח": הוא מרפיע ועלם בנדודיו ממקום למקום. על-כן יש להיזהר מלהסתמך על דיג ממקור זה בלבד. בגמר עונת הסרדינים, או כשלהקות דגים אלה מופיעות, עובדים הדייגים בארצות הברית בדיג בשיטות אחרות.

הרחק מן החוף

בניגוד לסרדין, הנצמד אל החופים, יש לרדוף אחר הטונה במרחק רב מהחוף. בספינה של 500 טון ועמה סירת-גרר וכי-רתרשת מפליגים הדייגים מארצות-הברית דרומה — למכסיקו עד פרו. שם הם טוהים עד 3 חודשים, ובהשתמשם גם באוירון ובדגים קטנים לשם פתיון (האוירון מסייע לגי-לוי הפתיון), הם מעלים שלל רב. זג אחד משקלו הוא מ-20 עד 800 ק"ג... משערים, כי גם ביים התיכון ובים סוף מצויות הטונות, אך דייגיננו שאינם מתרחקים הרבה מהחוף, אין מעלים דג זה ברשתם. בדיג לא הגענו אלא לחלק מן האפשרויות. דרושים מומחים, דרוש נסיון, מרץ, יומה — ויתגלו מקורות-דיג חדשים, שחשיבותם כה רבה לכלכלת הארץ.

מנסיונם של דייגי ארצה"ב מאת רב שובל

בענין רב האוינו נציגי הדייגים, חברי מועצת האיגוד, בכינוסם בבית יורדיים בחיפה, לדברי י. רותם, מנהל מחלקת הדיג הממשלתית, שמסר דו"ח על סיורו המקצועי בארצות הברית.

הם שמעו על הפעולות והנסיון באמריקה, שעבודת המחקר בדיג נמשכת שם שלש עשרות שנים. ביבשת הנרחבת שמעבר לאוקיינוס בעלת אקלימים שונים, תנאי קרקע ותנאי ים מגוונים וריבוי דגים לסוגיהם, מצויות שיטות-דיג שונות ונאגרו נסיון רב, וישנן שם גם קבוצות דייגים יוצאי ארצות שונות, טריקה מודרנית ויומה רבה, המביאים תוצאות ראוי, איפוא, להכיר וללמוד מן ההישגים שהושגו שם.

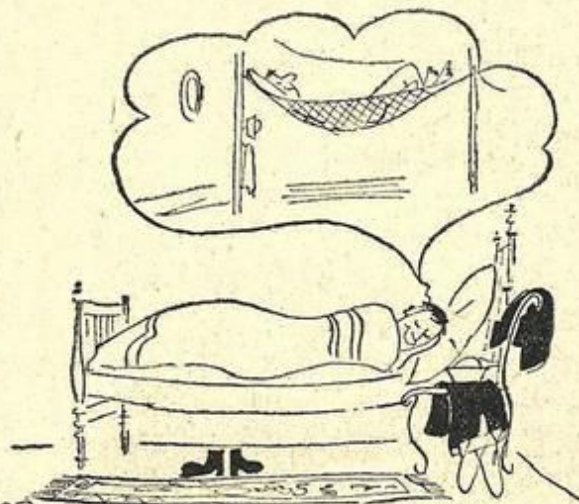
"מנוף משולב"

לא-מעט מתלבטים דייגיננו בגלל העובדה, שיש צורך להשתמש בשיטות-דיג שונות,

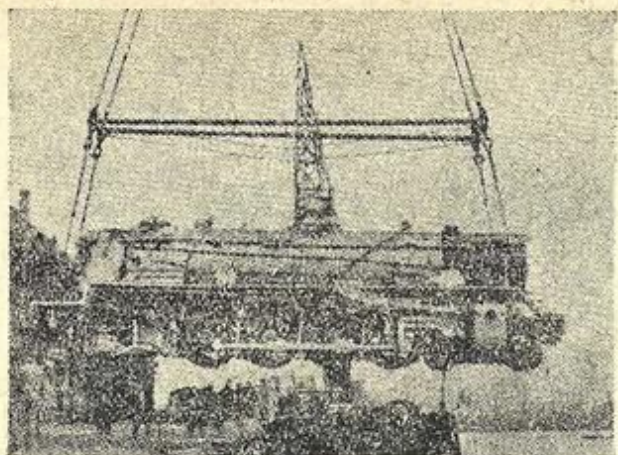
ואילו הספינה מתאימה אך לשיטה אחת בלבד. מנוף מיוחד, שמשולבות בו שיטות אהי-דות, מאפשר מעבר מהיר, תוך שעה אחת, משיטה לשיטה: שיטת מכמורת, חכות, רש-חוח שונות. "מנופים משולבים" כאלה כבר הוזמנו בארצות-הברית ויש לקוות, שיסייעו לקידומו של הדיג הישראלי.

מדריכים איטלקים

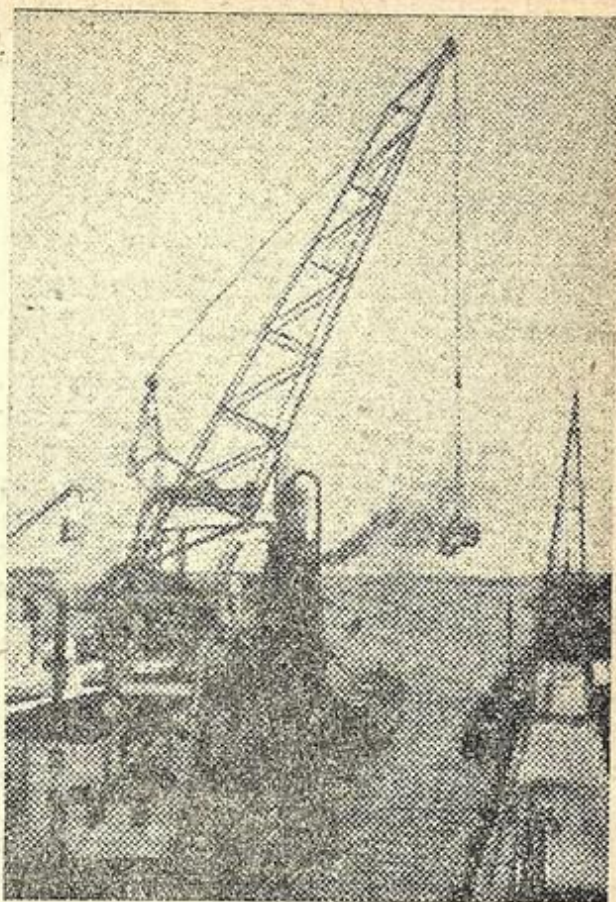
הדייגים בישראל מסתייעים בהורכתם של דייגים מאיטליה. לעונה הבאה יהיה צורך ב-120 מדריכים לכל ענפי הדיג, ובר המחייב הקצבה חדשית בסך 4.000 ל"י במטבע זר. צצה אפילו תכנית ליישב בארץ איטלקים, מדריכים בדיג, ומשרד העבודה הבטיח להקים ביישובי החוף (מנהרים ועד אשקלון) 50 דירות לאיטלקים. אולם מסתבר, כי באמריקה נחשבים האי-טלקים למפגרים שבין הדייגים. שם, בין יוגוסלאבים וכו' ניכרים האיטלקים בשיטור תיהם הנחשלות ובשמרנותם. באמריקה ה-איטלקים הם האחרונים לשכלולים...

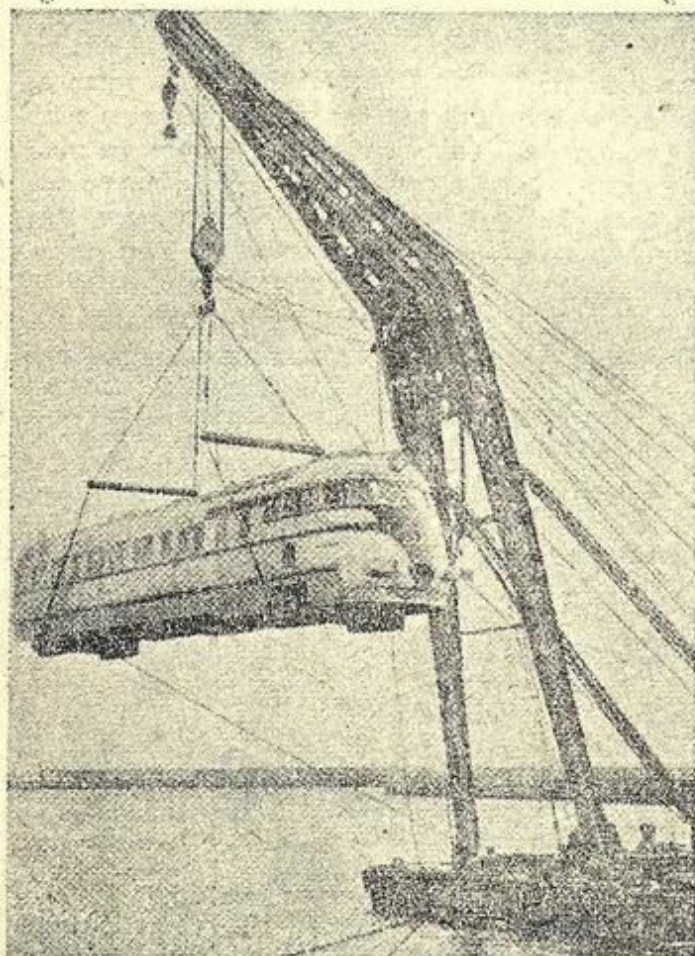
(חלמו של דייג)

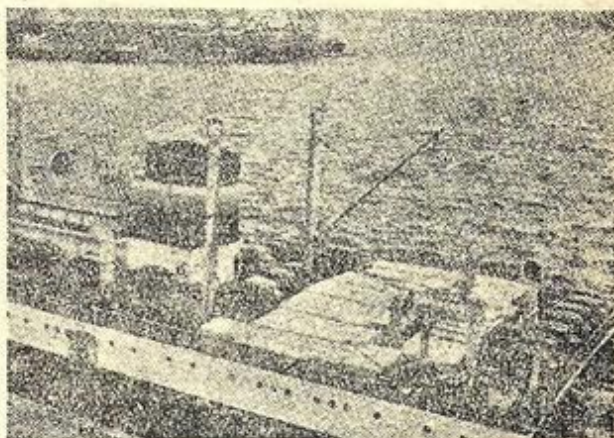
טעינת קטרים בהמבורג לדרום אפריקה.
משלוח ראשון יצא בסוף 1951.

מנוף צף חדיש בנמל אמסטרדם

טעינת אוטובוסים בנמל לונדון לאוסטרליה : 800 במשלוח אחד (בערך
400 אלף לי"ט) וחלקיהילוף (בערך 150 אלף לי"ט).

אנית קיטור "רמו" מובילה מטריקט מכוניות ובתים מוכנים לסידני.

נועד לפלישה הגדולה לחופי איטליה, בדרך המוליכה לגרמניה עצמה!
וחיילי ישראל היו מראשוני סוללי הדרך לנצחון.

✱

מִלְטָה — מְבַצֵר הַיָּם הַתִּיכוֹן

(רשמים וזכרונות)

אי זה, על תשעים ואחד הקילומטרים המרובעים שלו, הפך אגדה בתקופת מאות השנים האחרונות, לרגל עמדתו הגיאוגרפית החולשת על מרכז הים התיכון, היה מבצר לכל כובש; גזעים, תרבויות, דתות עמים הסתערו עליו בהתפטרותם, הקברים, הקטומבות, ספיסטים, שרידי אמנות — נשארו כעדים נאמנים לעקבותיהם של מסעות האיסלם והנצרות, בזומה לשרידי הקברים של היהודים, מקושטים במנורה, כדִישֶׁמֶן ומגִדֵדֶה, שראשיהם סונים מזרחיים, לירושלים, כמנהג קדמונים. ומסופר בין היתר, על האנוסים שברחו מספרד ומאיטליה — ומצאו מקלט במקלטיה הטבעיים של מלטה.

✱

לציים של אומות רבות שימשה מלטה בסיס. הפניקים היו באי 1400—700 לפנה"ס; היוונים מִ700 עד ל־400 לפנה"ס; הקרתגים — מ־480 עד 216; הרומים — מ־216 לפנה"ס עד ל־870 לספירה הרגילה; אחרי הרומיים שלטו באי הערבים; אך ב־1090 גורשו הערבים מהאי ע"י הנורמנים, ואח"כ עברוהו שטפוהו כובשים רבים אחרים: גרמנים, צרפתים, עד 1530, כשאבירי מסדר "יוהן הקדוש" של ירושלים, השתלטו עליו עד 1798. בשנה זו שרב כבשוהו הצרפתים — עד לשנת 1800. צבאותיו של נפוליון בזזו את כנסיותיה המפוארות והעלו את שודאוצרותיה על אנייתם "אורינט". אניה זו, טובעה אח"כ ע"י גלסון — ונערוו התמימים של האי — מקוים לדלות אוצר זה הטמון במעמקי הים־התיכון זה 150 שנה...

בזכות עמדתו הגיאוגרפית, בלב הים התיכון, במחצית הדרך בין איטליה בצפון לחופי אפריקה מול לוב ותוניסיה בדרום — היה אי זה בסיס מצוין לשלטון האימפריות; חופיו המפותלים הם נמלים טבעיים מצויינים לציים אדירים, ואילו מקלט המים אשר מתחת להרי הסלע — שימש מגן נאמן לצי הצוללות הבריטי במלחמה האחרונה. פנינה יקרה, אם לא היקרה ביותר, במערכת ההגנה של האימפריה הבריטית.

✱

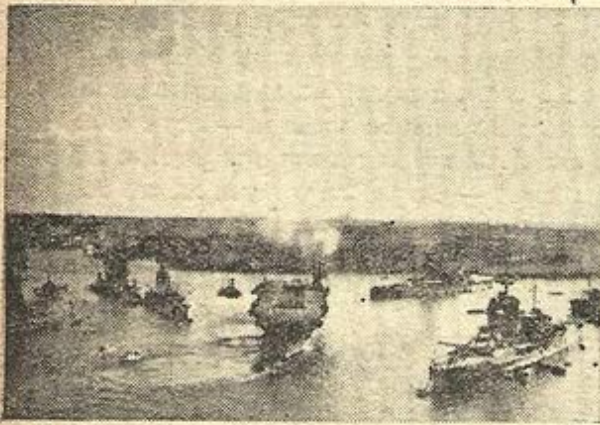
זכינו כמה מאות חיילים יהודים ביחירות ההובלה הבריטית במלחמת העולם האחרונה, להיות על אי זה כשנה, בתקופת ה"בליק" היוזע; בשיירה הראשונה שפרצה את הסגר הצי המאשיטטי בים התיכון, ובמיוחד על האי מלטה, טבעה אחת האניות ומאה ושלושים דשמונה מבחורינו צללו תהומה. ואילו אנו, שהגענו — מוועזעים דמהוממים מאבדן חברים של אתמול — גרתמנו מיד לפרק אספקה ותחמושת משיירות שבאו והגיעו. לאורם של זרקורי אניות המלחמה הגדולות, ובחסות תותחי ההגנה האוירית, חדרו מכוניותינו לנמלים המופצצים ללא הרף.

תחמושת ואספקה בכמויות עצומות — למה לו לאי קטן זה תומך מלחמה רב כליכך? הוש בידו לעכלו? אך הנה הוברר, כי כל זה

ומלטה — אי חמוד זה, העטוף ירק, מבצרים והרס בתשבץ מרהיב עינים — הפך מזכרת בלב רבים מהבחורים. כי הן לא רק לועי תותחים מציינים את האי, ולא רק לובשיקסדות תושביו. מלטה עצמה — אי אנושי הוא, אשר תושביו עובדים צנועים הם, וסבלים חלושי כתפיים, נשיו לבושות בפשטות כפרית וילדיו נתונים במצוק, מחוץ לצבא הוד מלכותו ואלפי המלחים של אניות מתארחות בחופיו — מספר תושביו הקבועים — אורחי מלטה — כ־250 אלף. פרנסתם על סבלות ופריקת אניות הצי המלכותי, משירותים בקלובי השק"ם, ממסחר בצעצועי־קודש ומעבודת־אדמה, פרימיטיבית עד למאד — לעתים הנך פוגש אשה וחמור המושכים במחרשה בצוותא, כשהבעל נוהג בהם...

אנשים צנועים הם אורחי מלטה, מסתפקים במועט, אך נושאים חלום לימים טובים כי יבואו. כנסיות מלטה אשר בכל פינת רחוב בולטה עיר הבירה, בסלימה ובירובוגיה, מלאות כורעי־ברך בכפ ימות השבוע. פסלי הקדושים מציצים בך בכל פינת בית, כשגרות דולקים מעטרים אותם, ומה רבה הצהלה בקולנוע למראה רכבת הדוהרת ביעף על פני מסך הבד — אחד הפלאים שאינני נמצא במלטה. לתושבי האי מספיקים בהחלט המכוניות מתקופת צ'רלי צ'פלין, החמורים והפונים...

בדמם של המלטזים זורמת תערוכת מנורה של האיסלם ואירופה, השפה השלטת באי היא, כמובן, אנגלית, אך רבים תושבי מלטה

במפרץ ולטה

המשתמשים בשפתם המלטזית, אשר פה ושם מעורבים בה ניבים ערביים, איטלקיים, ספרדים ואנגליים. וגם מלים עבריות: גמל, מנורה — ועוד.

✱

בתקופת היותנו במלטה, באירת המלחמה, הגו בסתר לבם מלטזים רבים, אם לא אהבה הרי, לפחות, רחמנות על האיטלקים שכניהם, אך משהופיע באחד הימים לביקור ראשון שלאחר מצור — הוד מלכותו מלך בריטניה, יצאו תושבי האי מכליהם. נשים הוציאו את שמלות נשואיהן, את מחרוזות הזכוכית הצבעוניות; גברים גיהצו בגדיהם מימים עברו; ילדים — מורקו אוניהם בסיבי־פשתן, — הרחוב יצא לקבל את פני המלך... היה זה מתזה בלתי־שכיח

נפים לרוח הים, ברות גשם שוטף, זורמים פלגי המים בדהרה דרך הרחובות הצרים אל הואדיות סביב, אל מרחביו הגדולים של הים הסובב.

מלטה — פנה זעירה ושוקקת חיים במשטח-הכחול של הים התיכון. הנה עומד אתה על אחת הפסגות ועיניך חובקות את האופק סביב-סביב ותחושה בך, כאילו היית עומד באניה בלב ים... נומה, והנה אף אתה מתנדנד עם אניה זו, ועוד-מעט ומחלת-ים תאחזך... וכך, בעמדנו פעם במרומי-מרומים, התגלה בפנינו אחד המהזות הבלתי-שכיחים: לנמל וולטה אשר באופק נכנס צי כשזנבו מחפתל ללא טוף... מי, ומה? זה היה מחזה-בשורה: הצי האיטלקי בכבודו ובעצמו, בא להסגיר עצמו, להכנע. והיה בכך סמל: הרי הצי האדיר של מעצמה גדולה מסגיר עצמו לאי זעיר זה. כי הוא, אי זעיר זה, הוא אשר הכריע את שכנתו — איטליה. והלב צהל, והראש לא היה סחרחר עוד... לא לשוא היה סבלם של אנשים קטנים של אי קטן... לא לשוא עמלו חיילות הפשיים — הדרך נפתחה לפנינו. גם אנו בחורי ישראל, עלינו באחד הימים על אניות-הפלישה — אל הופי איטליה, במסע אל רומא-ברלין, במסע אל הנצחון.

פורמן יצהק

צ'אן פאנג-שאנג מפליג הביתה

(המאה ה-4 לסה"נ)

צוקים מתרוממים לגבה אף רגל

בלא פסק,

אגם המשתרע מאה מילין

ואין בו גל.

חולות המלבינים קל השנה

בלא כתם,

קרשות ארניים, חרף וקניז

יוריקו צד.

נהרות השוטפים תמיד

ולא נחדלי,

עצים, אשר משך עשרים אף שנים

שמרתם את נדריכם,

קפמא הגהתם מזור קלב הנווד

ואת מכחולני הנפתם לקתוב שיר חדש.

אדוני רואה משהו באופק?

בשבילנו... בצוהות נתקבל המלך, לבוש במדי צי, והיוך על שפתיו. היה לנו לפלא בראותנו את פועליה-הנמל המלטזים כורעים ברוך למלך, אשר חייליו התייחסו אליהם בבוז...

תמימים הם אזרחי מלטה וחלומות גדולים להם, אחד מהם: התקווה לנס נזידה מארצם, לאי-שם רחוק, לאמריקה, לקנדה. — ואף לאלסקה — ובלבד לצאת, לצאת מתחום מושב קטן זה המוקף ים זמים כחומה-רבתי. ויותר מכל דוחפם — הפחד. פחד מפני מוראור מלחמה חדשה אשר תושבי האי יהיו קרבנה הראשון. לו יצאו צבאות בריטניה שוב יאכלם הפחד לקיומם. כי אין לתושבי האי מקורות קיום עצמי. עם כל הרע שבשלטון צבא זר — הנה במקרה זה — עליו כל כלכלתו של האי.

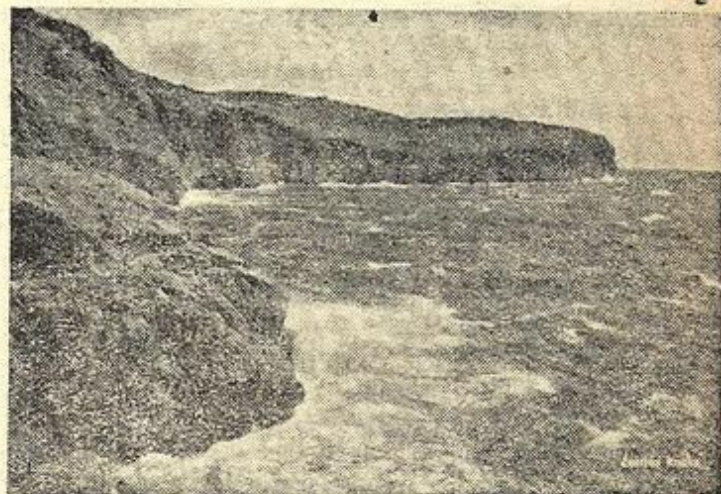
זהו האי מלטה, וזו דמות אוכלוסיתו. בחורינו מהצי המבוקים באי תוך מסעותיהם — ודאי ימסרו "שלום" לתושביו, שטרם שכחו פירושו של "שלום" עברי...

יפה היא מלטה, אנו, הישראלים, שרויים היינו באוירת בית באקלימו של האי. הקיץ — קיץ ישראלי, האביב — אביב שלנו. והחורף — גם הוא חורף ישראלי מובהק, שגשם וסערה מתחלפים בו בשמי תכלת בהירים. פנות רבות מזכירות את סביבות רמת-גן והשרון. הצבר והתמר, התאנה והגפן והשדות הירוקים, השטוחים כמרבדי קסם, בינות לערים החרבות למחצה הם כפינות-חמד. פרוה עטופה במטפחת על עיניה מסתובבת במעגל התבואה וילד נוהג בה, להפריד בין קש לגרעיני חטה-לחם. את החטה יאספו האכרים בשקים כרגיל, ואלה יורדו אל מרתפים-מקלטים מתחת למדרכות הרחוב.

מקלטים! מקלטים לאדם ומקלטים לתבואה ומקלטים לאבק השריפה... אף זה מיסודות הנוף, כביכול, של האי.

וולטה — עיר הבירה, עיר גדולה היא, באופן יחסי לאי עצמו. טימני הרס ההפצצות ניכרים בה בכל והתושבים מתרוצצים בין כל אלה כאילו לא אירע דבר, — אל המסחר, אל עבודת הפריקה בנמלים, אל השעשועים והכנסיות. צרים הרחובות וגבוהים הבתים, ללא אור שמש; ורק אל ההריסות מגיעות קרניה. האי כולו — עמקים, גבעות

צוקי מלטה

ופיתולים — כך שולטה ואחיותיה, הערים הקטנות, המחוברות אליה בכבישים צרים ובספינות-רפסודה דרך המיצרים — כולן בנויות מעלה ומטה, והכבישים מסתלסלים בעליות ובירידות — כסרטיבד המתנפ-

בְּחֵבֶל הַיָּמִי לְיִשְׂרָאֵל

מְרָכָו הַחֵבֶל הַיָּמִי לְיִשְׂרָאֵל

מְדִינַת הַיְעָדָה הַפּוֹעֵל שֶׁל הַחַי"ל

בישיבת הוועד הפועל של החי"ל מ-17.2.52 אושר תקציב ההכנסה וההוצאה בקומים כלליים, והצעות התקונים הועברו לוועדה הכספית לדיון ולהחלטה. הוחלט להקדיש דיון מיוחד בשאלת בית-הספר הימי והמוסד להדרכה ולקיים בקרוב ישיבת מרכז החי"ל.

מר מ. פלאי, חבר הוועד הפועל וגזבר החי"ל, שיצא לארצות הברית, נתבקש לטפל בהשתתפותה של הקרן האמריקאית במפעלי החי"ל.

אֲרָזִים

ביקר בארץ מר גורדון יס"ה, יו"ר החי"ל בקיפסאון. סיר עם מר פומרק במפעלי החי"ל בחיפה. ביקר במשרדי המרכז ונפגש עם חברי הוועד הפועל בת"א. מר יפה תרם בשמו ובשם חבריו באפריקה הדרומית, מספר סטיפנדיות לטובת תלמידי ביה"ס הימי בחיפה. בת"א דובר עמו על הסדרת השתתפותה של הפדרציה הציונית במפעלי החי"ל.

כן ביקרה בארץ מרת ל. ירוויס, יו"ר אגודת הנשים למען החי"ל שליד "הקרן האמריקנית" בארצות הברית. האורחת סיירה במפעלי החי"ל בת"א ונפגשה עם חברי הוועד הפועל במקום. בחיפה השתתפה במועדון הימי בבית ירדני ים ונתקבלה בברכה ע"י ה"ה מ. הינדס זמ. פומרק. האורחת השיבה על הברכות והודיעה כי מתכננים חכנית להקמת בית ירדני ים לאנשי הצי הישראלי בני-יורק. כן נתקבלה ע"י יו"ר החי"ל וראש עיריית חיפה, מר א. חושי. מסיבה לכבודה נערמה בביתו של מר מ. פומרק, שסייר אתה בכל מפעלי החי"ל שבציר. כן נתקבלה בביתו של ד"ר מ. הינדס.

פְּגִישׁוֹת

ב-2.3.52 היתה במשרדי חברת החשמל פגישה בין הנהלת קרן גורמן ה"ה א. פרי וי. שפירא לבין נציגי החי"ל בהשתתפות ה"ה מ. ברוך, מ. ז'יליס וד"ר צ. ברנד. נדונו בעיות השתתפותה של הקרן במפעלי החי"ל.

בֵּית הַסֵּפֶר הַיָּמִי

ועד הנאמנים בחר בוועדה לתכנון בית הספר הימי בהרכב ה"ה: זאב הימ, א. לוי ומ. פומרק. הוועדה סיכמה דיוניה לאחר מספר ישיבות בדו"ח מפורט ובו הצעות רבות לשכלולו של ביה"ס, שפורו והרחבתו.

הַמוֹסֵד הַמְרָכָוִי לַהֲדָרְכָה יִמִּית

במסגרת התקציב הכללי של החי"ל לשנת 1952, אושר תקציבו של המוסד בסך 60.000 ל"י, סכום העולה בהרבה, לרגל התרחבות פעולותיו, על תקציבו בשנה הקודמת.

הוחלט להזמין 10 סירות-אימונים חדשות לצרכי המוסד. נעשות כל ההכנות לארגון שיוט החופים ב"יום העצמאות", הנערך ע"י החי"ל בשיתוף עם המחלקה לתרבות הגוף של משרד החנוך והתרבות. הוחלט להעביר את כל הסירות לתקון יסודי, והפעם תשתתפה בשיוט מספר סירות גדול יותר מאשר בשנה האחרונה. נעשות ההכנות לקיום תחרות ימית ספורטיבית על הכנרת ב"יום העצמאות".

הופיעה בהוצאת החי"ל מהדורה חדשה של החוברת "שיט מפרשים לש. טנקוס. החוברת "נויגציה חופית" לש. טנקוס כבר נמסרה לדפוס.

לקורס גדנ"ע—י.מ. העומד להתפתח בקרוב, הושיט המוסד את

עזרתו והעמיד לרשותו מספר סירות-אימונים.

אושרו 4 מדריכים נוספים לפעולת ההדרכה הימית בבתי הספר, ומספרם הכללי עולה כעת ל-24.

במסגרת הוועדה להיתר-הפלגה תהיינה בחול המועד פסח בחינות למפקדי סירות. לקראת הבחינות האלה ייערך קורס הכנה מתאים. קיים הצורך באישור 60 מפקדי סירות.

בְּסִיסַת לַהֲדָרְכָת דִּיּוּגִים בְּאֵילַת

חניכי הקורס הראשון להכשרת דייגים באילת סיימו בסוף פברואר את למודיהם ואימוניהם. בקרוב תהיה מסיבת סיום וחלוקת תעודות.

ב-11 בפברואר ש. ז. היתה במשרד הבטחון ישיבה משותפת של הנהלת הבסיס עם מחלקת נח"ל של משרד הבטחון ופיקוד נח"ל לדיון בעתיד בוגרי הקורס הראשון. סוכמו העקרונות הבאים: (א) מטרת הקורסים — להכשיר חומר אנושי למקצוע הדיג באילת. (ב) כפר הדייגים הקיים ישמש יסוד לשוב-קבע ועלינו לבצרו ולהגדילו ע"י תוספת בוגרי הקורסים; הוחלט: (1) בוגרי הקורס הראשון יעברו בכפר הדייגים הקיים במסגרת נח"ל בשתי קבוצות חוץ מגמה שעם תום שרותם הצבאי יצטרפו הבוגרים — החיילים כחברים שו"י (זכויות לכפר. 2) דייגי הכפר ודייגי נח"ל יהו מסגרת משקית אחת בענין סדור העבודה ושוק הדייג.

הוקמה ועדה לנהל מו"מ עם כל הגורמים, בדבר קביעת התאריך לפתיחת הקורס השני של הבסיס, עיבוד תכניתו ותכנית לתקופת המעבר.

"יָם" בְּאֵנְגְלִית

הופיע הגליון הראשון של הירחון האנגלי "ים", המוצא ע"י מרכז החי"ל. בגליון ברכתו של יו"ר החי"ל א. חושי, מאמרים מאת ה"ה מ. פומרק ומ. ריבלין ורשימות על החי"ל, הספנות וכו'. הגליון נשלח לכל ירדני החי"ל בחו"ל.

פְּעִילוֹת אֲרֻגוֹנִיּוֹת וּבִסְפִיּוֹת

המרכז ניגש בשבועות האחרונים לפעולות ארגוניות שונות להרחבת מסגרת החי"ל ולהגדלת הכנסותיו. נשלחו מכתבים לכל חברי החי"ל בעיר ובכפר להגדלת מס החבר, הוחל במפעל להגדלת מספר מנויי "ים", מתנהל "מפעל הסירות", המיועד להעמיד לרשות המרכז אמצעים נוספים להגדלת מספר הסירות לפעולה באגודות הנוער ובבתי הספר. כל המפעלים האלה עוברים בצורה משיבית רצון. **מפעל ההסברה**

מרכז החי"ל התחיל במפעל מקיף להבאת דבר הימאות העברית — ובכלל זה מפעלי החבר הימי לישראל — ערכה וחשיבותה לבנין המדינה, לפני הקהל הרחב.

מטרת המפעל: לארגן ברחבי הארץ אספות-הסברה בצרוף תכנית אמנותית, הצגת סרט ימי וכו' בעיר ובכפר. (מועצות פועלים, אולפן נים לעולים חדשים, ארגוני נשים, עתון עתונאים ועוד). וכן לתת פומבי למפעלי הימאות בעתונות ובשדורי "קול ישראל".

ועדת ההסברה, המארגנת את המפעל הנ"ל, ניגשה לממוש התכנית. נשלחו עשרות רבות של מכתבים למקומות ולמוסדות שונים, היו פגישות עם מחלקת ההסברה של הוועד הפועל של ההסתדרות ומועצת פועלי ת"א ועם מנהל השדורים של "קול ישראל".

"קול ישראל" הסכים עקרונות, לפי הצעת החי"ל להנהיג אחת לחודש "פנה" מיוחדת למפעלי הים (השם טרם נקבע). כן פנינו לאישים שונים במדינה, הקשורים במפעל הימאות, להשמיע את דברם בנאום קצר שיוקלט לשם שדור ב"קול ישראל" ובאספות ההסברה.

סודרו האספות הראשונות: פתח את מערכת ההסברה ד"ר צ. ברנדר במספר הרצאות ופגישות במקומות עבודה שונים בעכו. קוימה ישיבת עסקנים והחלט על בצוע מפעל הסירות במקום. באותו ערב היה נשף החי"ל באולם הקולנוע שריכוז למעלה מ-400 שומעים. ד"ר צ. ברנדר הרצה על מפעל הימאות, היתה תכנית אמנותית והוצג סרט החי"ל. ד. קרייזמן הרצה בשני מקומות עבודה, בת"א ונתניה, הרצאות נוספות — בקרוב.

תערוכות

בתערוכת חיל הים "חופי ארצנו" שנפתחה לפני זמן מה בזיפה, מיוצג החבל הימי לישראל בלוחות מיוחדים המדגימים את מפעלי החי"ל על ענפיו השונים. כן הושיט החי"ל עזרה רבה למארגני התערוכה בהמצאת חומר ללוחות על צי הסוחר ומפעלי הדיג. בתערוכת נח"ל שנפתחה באחד מבסיסי, הציג החי"ל בפנה מיוחדת את בסיס ההרכה לדייגים באילת.

בסניפי החי"ל בחו"ל

אפריקה הדרומית

ב-25 בנובמבר 1951 היתה האספה השנתית של סניף החי"ל ביוהנסבורג. נאם הרב ד"ר מ. ס. ויילר, נשיא הכבוד של החי"ל ביוהנסבורג, ומסר מרשמי על בקורו האחרון בישראל. ביחוד עמד על עבודת החי"ל בשדה ההכשרה הימית וביה"ס הימי. יו"ר הסניף מ. צין. עמד על עבודת החי"ל במקום ומסר תאור מעודד על התקדמותם של "צופי הים", תנועת הנוער של החי"ל בעיר. כן עמד על חשיבות הסטיפנדיות לתלמידי ביה"ס הימי בחיפה ודרש המשך המאמצים בכוון זה. נבחר ועד הסניף בהרכב ה"ה: מ. צין — יו"ר; מ. ד. קלף וב. סטולמן — סגני יו"ר; מרת י. ברמן — גזברית; מרת י. גוטליב — מזכירת הכבוד. כן נבחרו בוועד 24 חברים נוספים. "צופי הים" ביוהנסבורג

סניף החי"ל ביוהנסבורג הקים בראשותם של ה"ה ה. אויון, מ. קלימן, ב. סטלסון ור. סלנדר את תנועת הנוער של החי"ל "צופי הים", שמטרתה להכשיר צעירים לעבודה בים ולסייע לחי"ל בארץ במלוי תפקידים. הצעירים ילבשו מדים ימיים. למצטיינים ינתנו סמלים מיוחדים. צעירים, שמשיכה מיוחדת להם לעבודה הימית, יקבלו סטיפנדיות וישלחו לביה"ס הימי בחיפה. לרשות הצופים הועמד בוועדן שהותקן בצורת אניה, בו תהינה הפגישות והשעורים ללמוד תורת הימאות.

הופיעה החוברת מס. 3, כרך 5, לרבעון האנגלי של החי"ל באפריקה הדרומית "הים" ובו חומר עשיר ותצלומים על מפעלי החי"ל בארץ.

ארצות הברית

ב-31.12.51 נערך מטעם "הקרן האמריקאית" במלון וולדורף אסטוריה נשף החי"ל. הנשף אורגן ע"י ועדת החי"ל בהרכב ה"ה ה. מחותן, ר. רקנטי ור. סטאר ובהשתתפות ועדת נשף מורחבת. "הקרן האמריקאית" למוסדות ישראל הוציאה חוברת מהודרת באנגלית "ישראל והים" ובה סקירה על מפעלי החי"ל ורשימות על הימאות בישראל. בחוברת תמונות ותצלומים רבים.

ארגנטינה

הופיעה החוברת מס. 3 בשפה הספרדית "ים" המוצאת לאור ע"י סניף החבל הימי לישראל בבואנוס איירס. בחוברת — תיאור מלא על החגיגות לרגל השקת ספינת האימונים "וולדורה 2", רשימות על מפעלי החי"ל, תמונות ותצלומים.

בסניף חל אביב

בישיבת הוועד הפועל סוכמו תוצאות נשף חנוכה ב"אהל שם" שהיה מוקדש לבסיס ההדרכה לדייגים באילת. הוחלט על הפעלת עסקנים חדשים לקראת האספה הכללית השנתית באביב. דחיפה נוספת לגבוש חבר עסקנים פעיל נתנו המסכה של עסקני החי"ל עם מנהל

הנמל מר יצחק צ'יז'יק, כנוס ועדי עובדים ואנשי המשק הימי ועוד. היו"ר מר מ. בדולח מסר מרשמי בקורו בארצות אמריקה הלטינית בהן פעל גם בעניני החי"ל.

מר פנחס גל קיים פגישות עם ועד עובדי הנמל ועם מנהל הנמל מר צ'יז'יק בדבר שיתוף פעולה בשטח החברה, התרבות וההכשרה המקצועית לעובדי הנמל. הוחלט על ארגון הדרכה בשחיה לספנים ולסווארים ועל חידוש פעולת התרבות בבית הימאים.

באמצע פברואר היה בבית הימאים ערב מוקדש לבטיחות בעבודה ולמניעת תאונות בנמל. חברי המשלחת של פועלי הנמלים אשר בקרו בנמלי אירופה מסרו רשמים מהשכלולים הרבים בסידורי עבודה, ובעיקר מיחס האהבה והמסירות בטפול במטענים בשעת הפריקה והטעינה. הוצג סרט מיוחד בנושא זה.

ב-24 בפברואר היתה בבית הימאים מסיבת היכרות של עסקני החבל הימי לישראל עם מנהל נמל ת"א מר יצחק צ'יז'יק. פתח את המסיבה יו"ר הסניף מר מ. בדולח בדברי ברכה למנהל הנמל החדש. מר י. צ'יז'יק מסר, כי כושר תפוקתו של נמל ת"א גדל בהדשניים הראשונים של שנת 1952 ב-50%, הודות להנהגת פרמיות וגורמות. אולם אין חברות הספנות מכוונות את האניות לנמל ת"א. לכן דרוש מטעם החי"ל מסע הסברה גדול לשם הנעת החברות לנצל את קרבת נמל ת"א למרכזי המסחר והתעשייה. מר צ'יז'יק הציע לחי"ל להתחיל בשעורי שחיה וקורסים להשתלמות לעובדי הנמל. בשיחה הערה השתתפו ה"ה: ד"ר צ. ברנדר, מ. גרייצר (מזכירות עובדי הנמל), י. אפרתי (שלב), י. נמירובסקי (אגוד סוכני המכס), מרת ספקטור ופ. גל (סניף החי"ל), י. זילברדיק סיים את המסיבה.

בעקבות הברור שהיה במסיבת-ההיכרות עם מנהל הנמל בת"א מר י. צ'יז'יק, נערך דיון מקיף בישיבת ועד סניף החי"ל על עניני הנמל. משלחת הסניף בהרכב ה"ה: מ. בדולח, י. זילברדיק, יואב כץ ופ. גל נפגשה עם מנהל הנמל וסוכם, כי סניף החי"ל יפנה בתווך לחבריו בת"א וכן גם יארגן תנועה צבורית לשם מתן אפשרות לנמל לבסס את קיומו ולהפעיל את כל כושר עבודתו.

ב-6 במרץ נערכה בבית הימאים אזכרה לזכרו של עמנואל טובים ז"ל במלאת שנתיים למותו. יש ראש מר הלוי ממרכז "זבולון". דברי הערכה על המנוח נאמרו ע"י בא כוח אגודת האינג'ינרים, ה"ה מ. בדולח וד"ר צ. ברנדר בשם החבל הימי לישראל. ה. ליבווביץ וד"ר צ. צייטלין.

השתתפו פעילי "זבולון", משפחת המנוח, עסקני החי"ל, ימאים ויודי המנוח.

סקירה על בית יורדי ים לחודש ינואר 1952

מועצת הסניף היתה ב-2.3.52 בבית יורדי הים. פרטים יבואו. סניף החייל העמיד לרשות האיגוד הארצי של הימאות הדרים נוספים בבית יורדי הים.

בסניף חיפה

1. הבית חזר למסלולו הרגיל לאחר שנסתיימה שביתת הימאים. ויום יום מתרכזים בו ימאים רבים הבאים לבלות את זמנם והמתככים לתורם לעלות לאניותיהם.

2. מטפלים בחידוש השידורים מהבית שנפסקו עקב השביתה, והענין נמצא בשלב של ביצוע עם הנהלת "קול ישראל".

3. חודשו מסיבות ליל שבת לימאים בשיתוף עם אגודת הימאים. 4. החודש נערכו בבית שתי מסיבות מטעם המועדון הימי אשר אורחיו היו הד"ר פ. רוזן והפרופסור וי. לאודרמילק. בין הנוכחים עורכי דין, שופטים, אנשי הצבא מכל החילות ואורחים הקרובים לימאות, וכן הקונסול האמריקאי בחיפה וסגנו.

5. החודש איפשר הבית למעלה מ-1500 לינות-לילה לימאים, כן גוברת הדרישה לספריה.

6. בפברואר נערכו באולמי הבית טקסי נשואים לשני ימאים.

ג'נבים ב'ני'ה...

זם יום מופי
עות בעתונות
ידועות על גני
כות הענה כי
דעתך כי גם דיי
רתך אתה צפור
יה לספנת גני
בה ?

החשבת כממה
כסף יענה לך
ה י ז ם לקנות
מ ח ד ש את
אשר רכשת כי
שנים עברו ?

דאג, איפוא, לכטוח דירתך, הכן לך רשימת
דברי הערך המצויים בה וחזמן את סוכן
הסנה" שישמח להדריך אותך כיצד
לכטוח את דירתך ורכושך.

פ ל פ ו צ ל ן א ז ר ח - ק ע ס ק נ ה ? ב ש ח
המשרד הראשי: תל אביב, רחוב לילינגלום 44, טלפון
4431/2; סניף ירושלים: טלפון 2985; — סניף
חיפה: טלפון 4883. ס נ י פ י ם ו ס ו כ נ י ם
בכל הערים והמושבות הגדולות בארץ.

הסנה

חברת הבטוח הגדולה בישראל

צינקל בע"מ

יצרני צנורות מתכת קלים ומטלטלים
להמטרה ומשקאה ואבנריהם
המשרד הטכני: רח' עליה 33, תל-אביב,
טלפון 3248.

הכתובת למכתבים: ת.ד. 2998, תל-אביב.
למברקים: צינקל, תל-אביב.

דרשו את צנורותינו ואבנרינו
החזקים והנוחים.

חברה א"י לתעשית זכוכית

גביש בע"מ

ראשון לציון — טלפון 261

מיצרת: כלי בית ומטבח. בקבוקים
וצנצנות לתעשייה. טך: כ-300 מוצרים
סוכנויות: תל-אביב, חיפה, יפו

תל-אביב: סופולסקי, החלוצים 20;
קלוגר, נחלת בנימין 115;
המשביר המרכזי, סלמה.

חיפה: ד"ר י. נובומאסט, הנמל 13;
פרידברג, הבנקים 15.

ירושלים: מ. פרנה, אגריפס 165.

שמנים משובחים למכוניות.

טרקטורים, דיזלים, אוירונים וכו'

המפיצים הראשיים:

אשה קרסו ובניו בע"מ

רח' החשמל 18/20, טל. 4723, תל-אביב

ה א ר ג ז ב ע " ת

(2) תעשית עץ. נוה שאנן — טל. 67531
 ארגזי אריזה מעץ לפרי וירקות / צריפים, נגרות,
 בנין ורהוט עץ.

(1) תעשית מתכת. יד אליהו — טל. 68690
 מרכבים לאוטובוסים, לאוטו משא ומסחר / רהיטי
 פלדה למשרדים, לארכיונים, לספריות ובתי חולים

שותפי חברת „אמקור“ לתעשית מקררים

המשביר המרכזי

חברה קואופרטיב להספקה
 של העובדים העברים
 בארץ ישראל בע"מ

תל-אביב

ח י פ ה

ירושלים

המוסד המרכזי להספקה
 של התנועה הקואופרטיבית
 בישראל

בנק הפועלים בערבון מוגבל

תל-אביב

המשרד הראשי: רחוב מונטיפיורי 21, טלפון 4296/7
 משרד: רחוב אלנבי 126, טלפון 3037, 2907.

הון המניות והרזרבות ליום 1.1.51	— 935,000	ל"י
פקדונות	— 16,600,000	"
קרנות להלוואות	— 4,800,000	"
הלוואות	— 15,000,000	"

סניפים: יפו, חולון, רמלה, לוד, מנדלינג, באר-שבע
 מנהל עסקי בנק לכל ענפיהם

תחבורה" בע"מ

אגודה חקלאית שתופית של משקי העובדים להובלה

המשרדים הראשיים:

תל-אביב: רח' עקיבה איגר 7, טל. 5197—2709
 ח י פ ה: רח' הנמל 53, טל. 2381
 ירושלים: רח' סטורס 10, טל. 2990

סניפים בכל חלקי הארץ
 שרות בין עירוני:

חיפה, ת"א, ירושלים, טבריה, באר-יעקב
 ולכל משקי העובדים

מחלקה מיוחדת להובלת חבילות:
 כלים מיוחדים להובלת משאות כבדים וארוכים

בוני נדבכים בע"מ

בית חרושת של חיילים משוחררים
 למוצרי מוזאיקה ומרצפות

תל-אביב, דרך פתח-תקוה
 ליד בית התעשייה

.....

ת.ד. 2260

טלפון 2505